EL·POBLE·CATALÀ

PUBLICA UN NÚMERO CADA SETMANA

Redacció y Administració: ESCUDELLERS, 33, principal

DISSABTE, 13 DE MAIG DE 1905

ANY II · · BARCELONA · · NÚM. 27

PREU D'UN NUMERO SOLT: DÈU CENTIMS

SUSCRIPCIÓ: UNA PESSETA TRIMESTRE

Sobre el "Quijote"

(Notes marginals) (1)

III

Ah, sí! Així com Don Joan es l'home de la renaxensa hispànica, Don Quijote enclou l'ànima futura dels romàntics y conviu a travers dels segles ab l'home de les grans utopies, de la santa quimera, cavaller errant del Somni, adalerat per un afany sens límit de deslliurament y amor. Es l'home universal, qui fantasia una coparticipació de tots els humans en la matexa llibertat y en una sola vida, units pel vincle de l'amor y combregant en la adoració única y suprema de la bellesa, una bellesa que no existís, perque no pot tacarse de realitat. Conseml·lant ell mateix a un somni, la séva ombra passa sobre la multitut com una visió de consol, mescla de ironía y optimisme, ab records de mascarada y prestigi d'autèntica heroicitat, somoguent ecos de rialles y llàgrimes de pura emoció caritativa y evangèlica. Sobre les turbes vils axeca un gran geste de contemplació ultrahumana y desde el cavall famèlic s'inclina pera acariciar les criatures tot just nades a la vida; bada els ulls dels *galeotes* condormits en la cel·la del *baño* y els fa entreveure, com una esperansa de llibertat, els camps oberts y les cadenes rompudes; fa sentir als pobles opresos el galopar de pròxims exèrcits llibertadors y crida al mon la necessitat de les intervencions cosmopolites y universals per la justicia.

Però, com els romàntics, també Don Quijote gira els ulls envers les etats d'or, daura la tradició, la destria en el recó dels hostals o vora la xemeneia dels castells, y sab veure la vestidura senyorial de l'antiga donzella sobre el cos envilit de les rústigues *aldeanas*. Per ell els ilustres bandolers que el Romancer va glorificant, son l'executoria d'heroisme de tota una rassa. Ell no ho sab que pera fer retornar sobre el món una espurna de l'esvanida llibertat cavalleresca, serà precis que l'aportin una ventada d'heterodoxia y un estremiment esglaiador d'anarquia. Per això l'ànima de Don Quijote no es més que una part de l'ànima nostra, perque en nosaltres níen y s'acorden també el sentiment d'Hamlet y el de Faust, altres dos grans espectadors de la Vida, més existents, més positius que tots nosaltres matexos. Don Quijote es el darrer batec d'una agonia; plora una etat morta, així com Hamlet engenra una etat viva. Don Quijote es el romàntic de la tradició, com Hamlet es el del trascendentalisme filosòfic y Faust el de l'integració universal. Don Quijote es el més heroic d'aquells mantenedors, qui se dressen, com Suero de Quiñones, en el revolt dels camins y forcen tots els passants a retre homenatge a la Bellesa pura. Ell no veu ni sent l'alcans que pugui tenir la seva actitut; no es un apòstol o un propagandista qui dugui en els llavis el verb d'una reconstitució o en les mans el crisma d'una baptisació nova. Es inconscient de la seva obra, com ho es la Natura y com devia ésserho Cervantes mateix de la trascendencia del seu llibre. En realitat, lo trascendent no era l'obra, ni era el personatge; era la vida que l'obra y el personatge fixaven pera sempre, tot passant, en les pàgines escrites instintivament.

Però Don Quijote no era el resúm, la síntesis personal de l'etat vella, sinó que n'era la transfiguració, la idealisació. Ell la veia a travers d'un prisma d'or y de porpra, y no en destriava la veritable baxesa terrenal. No d'altra manera obraren els romàntics de la segona jornada. Aquella amor mitgeval d'una sexualitat ardorosa y sense escrúpols, se transformava en una cantilena llacrimosa y declamatoria, una antífona d'homenatge exclusivament contemplatiu y platònic. Els darrers llibres de cavalleria mostraven encara el sensualisme real de aquelles passions, però ja 'l dissimulaven ab la manera exterior de la galantería, aquella galantería que la Renaxensa devia heredar y trasmetre a les literatures del pervenir, encarnantla successivament en les *sutilezas* del teatre clàssic castellà, en els matissos *espirituals* de la cort francesa, y fins en el to general del erotisme romàntic.

Com l'amor, l'hèroe mitgeval s'era també idealisat. ¡Quina diferencia entre el concepte que Don Quijote revela del *paladín* model, del qui Amadís era pera ell l'encarnació més pura, y el veritable cavaller errant de la gran època, desde Rodrigo Díaz a Bertrand Dugueslin! ¡Quina distancia hi havía desde el cavaller ideal de Don Quijote als sanguinaris rescaladors de les terres opreses, a lo Godfred de Bouillon o Joan de Briena!

Don Quijote no ho sabía que l'ànima dels antics cavallers no era morta, sinó que havia sofert únicament una transmigració, y que 'ls *condottieri* italians l'havíen tramesa als generals del emperador y dels reis y als capitans de *tercios;* que les Indies acababes de violar oferien un camp sens límit a la concupiscencia desenfrenada dels aventurers; y que fins l'antiga y suprema excusa, la fe religiosa, havía encara de produir el cicle èpic de la guerra de trenta anys, qual figura més típica es Wallenstein.

Es curiós observar com les obres mares de la literatura, unint les èpoques per l'expressió sintètica y capital de l'època vella y la iniciació profética de l'era nova, se rebelen contra tot precepte, desorienten les antigues retòriques al ensemps que donen la llei a les futures; se refusen a tota classificació d'erudit, perque assumexen en una armonía miraculosa els quatre vents de l'humanitat, tot l'Home. Así com Shakespeare deposava el foc de son geni sobre les velles cròniques daneses, escoceses o angleses, pera treuren Hamlet, Macbeth o el Rey Lear, y sobre les narracions meridionals recullides per D. Juan Manuel, Bandello o Boccaccio, pera treuren Catarina, Julieta o Imògena; y així com Göethe, després, decorà la fantasía d'una sola llegenda ab la visió apoteòsica del mon clàssic y el romàntic, así el *Quijote* corona ab la darrera emanació de l'Etat Mitja la vital ufanía de la renaxensa itàlica.

Aquella obra, darrer sospir del romanticisme, era també una mostra ubèrrima de la forma neopagana; l'estil hi esclatava materialment; aquella elocució era una apología de la forma, un esplet; com a totes les revolucions del estil, el léxic s'hi enriquía ab la rehabilitació dels mots proscrits per l'art vell. Les paraules se revestíen de muscles y de carn; cobraven vida; giravoltaven gallardament, com en cavalcada escènica, davant dels ulls del lector. Y també com en totes les revolucions artístiques, se verificava aquell retorn a la naturalesa que un autor, Robert de la Sizeronne, ha induit com a característic de les grans renovacions.

GABRIEL ALOMAR

(1) En l'article anterior varen aparexer, entre altres errades menys importants, *prosopopeiosos*, *vulgars*, per *prosopopeies vulgars*; *els* cuadrilleros *hi soparen*, per *els* cuadrilleros *hi sojornen*; *bestiar sedant*, per *bestiar sedent*, y una *procedencia* que no ha d'ésser cursiva.

La vida patriòtica

Devèm declarar que ens va complaure la sessió celebrada pera constituir la Diputació provincial.

Era bon xic difícil imposar als diputats provincials un pensament vigorós y una acció patriòtica. En primer lloc, perque se sabia que caciquistes y carlins, aquets apèndix vergonyós d'aquells, volíen salvar les actes de Vich-Granollers, tacades de fanc. En segón lloc, per la raó de estar dividits els republicans en unitaris y autonomistes. En tercer lloc, perque el grupo regionalista, en part dreta pura y en la part restant extrema dreta reaccionaria, no podía fácil ni dócilment coordinarse ab els republicans ab l'elevada finalitat d'anar preparant la definitiva supeditació del caciquisme carlí y dinàstic al govern y a la salut del poble. Y finalment, perque son les coses grans y fecondes les que topen ab majors dificultats al traduirse en realitat hermosa de la vida.

Y sortosament va ferse bona feina pels republicans y pels regionalistes, perdonant als primers la relliscada de autorisar que 'ls candidats ab acta bruta votessin la validès d'aquesta, y als darrers la torpesa de dos vots donats al anodí senyor Torres pera la presidencia. Regionalistes y republicans varen combatre ab ardiment y eloqüencia les actes falsificades de Vich-Granollers, varen votar contra els candidats afavorits en aquestes actes, y no 's donaren les mans ab els caciquistes pera distribuir càrrecs y organisar el govern de la nova Diputació.

Això fou un bé notori, un treball patriòtic, pel qual donèm el nostre aplaudiment entussiasta als senyors Cruells, Prat, Pi y Suñer y Bertràn, que varen prepararlo, y també a tots quants el varen realisar. El bé d'una sabia y hermosa tolerancia, d'una acció destructora del vigent règim, de un pensament de gran eficacia social y política. El treball sanament de conjunt, nacionalista, que consisteix en l'integració beneída, pera fins comuns de progrés y llibertat, de homes de totes les idees.

Convé a Catalunya que aquets actes se repetexin ab perseverancia. Así la causa catalana serà més influient y poderosa; así s'obriràn camí, fins en la roca viva de la passió sectaria, les nostres altes y esplèndides idees; y así seràn possibles la cultura, la llibertat y el vigor social de la nostra patria.

Convé a Catalunya que 's vagi formant, un día y altre, ab propagandes y ab fets, ab la voluntat y la conciencia de tothóm, el bloc autonomista, l'estol deslliurador. Devèm els tolerants atreure als tarats pel jacobinisme y l'intolerancia; devèm els autonomistes fernos nostres als que encara volen la centralisació y l'unitarisme; devèm el actius apoderarnos ab constancia dels que encara dormen. Unint, unint sempre, se llimen els matissos, se vencen els antagonismes, se coordinen les aptituts y 's crea, ab forsa formidable, la resultant que arrolla tots els obstacles y logra les victories. Se crea la personalitat integrada per tots, se consegueix enfortir ab els millors reconstituients l'acció social del poble, s'axeca y ennobleix la mentalitat treballadora. Y 's remouen les energies de la vida, y es un fet l'ànima nacional, y 's reprèn l'historia, esborrant d'una vegada les pàgines escrites per mans y influencies forasteres.

Heus aquí l'esteriorisació del nostre desig y del nostre pensament. Cal aplaudir lo que s'ha fet al constituir la nova Diputació provincial; cal que els regionalistes conservadors se donguin les mans ab els catalanistes liberals y ab els republicans autonomistes, y que junts treballin pera associar al despertar de Catalunya a tots els catalans, rojos y negres, llimàntloshi les arestes del sectarisme, saturantlos ab la més hàbil tolerancia, despertantlos al intens afany de progrés y llibertat pera Catalunya.

Si ho fem así, reviurèm a la confiansa, al actiu y vigorós desig de reivindicar els nostres drets històrics. No té dubte que necessiten les idees un gran ambient d'acció y de vida, pera lograr l'adhesió y l'entussiasme de les multituts. No té dubte que una causa nacional exigeix formes, procediments y treballs especials, delicats y complexes.

A Catalunya li fan falta el seus fills; a la llibertat li convenen totes les voluntats; a la autonomía li son necessaris colossals esforsos. Y así la empenta colectiva y l'obra genuinament nacional a tots ens fonen en la vida patriòtica.

PERE CREUS

LITERATURA

PASSIÓ MÍSTICA

— Ja de petita 'm plavia resar... Al acotxarme, cada nit resava llarga estona... Y les oracions llargues, fervents, nexíen en mon cor curull d'amor, y al exir d'ell, ab ritme y armonía, acaronaven els meus llavis pàlits... Resava llargament, agenollada, axecant els meus brassos semi-nusos, contemplant un Jesús de cabells d'or, de rostre rosat y somrient, de vestit blanc y blau... Y a la claror groguenca de la espelma, la rosor dels cabells s'empalidía y el rostre esdevenia malaltís y els vestits semblaven patinarse... Y jo resava forsa, febricient, entregantme al rés com nuvia al nuvi, abandonantme a aquell amor tan místic que 'm acariciava eternament... Resava, resava y tot resant, els ulls se m'aclucaven poc a poc, dominats per la son, y els brassos me queien y les paraules anaven brollant més lentament, com curulles de mandra o posseídes d'ansies de repòs y de quietut... Y allavors m'acotxava y en el llit, amanyagada pels llensols tebiosos, la son se esbandia al meu entorn, aclucant els meus ulls, y segellantme 'ls llavis ab un bés... Allavors somniava...

En un trono d'or y pedrería, veia a Jesús, ab els cabells rossissims y onejants, vestit d'argent, ab la mirada alegra, ab un joiós somriure a flor de llavis. Y al seu entorn, admirats del somriure y hermosament ull-presos de l'esguart, àngels, arcàngels, serafins, querubins y potestats, dansaven lentament molt lenta dansa... Y acariciades pels reflexes magnífics del trono divinal, les angèliques ales candorosament lluíen, com llirs blancs a l'hora triomfanta del migdía... Y Jesús me cridava, y jo alegra y avergonyida alhora, anava vers Ell tot somrient, oferintli la rosa de mon ànima y la toia amorosa dels meus besos...

Vaig crexer, vaig ser gran, y aleshores, vaig desitjar ser monja... La vida conventual era 'l meu somni. Amorosa de Déu, d'Ell volía ésser per complert... Ell havía d'ésser mon Espós, Ell havía d'ésser mon Senyor. Tota jo pera Ell, pera Sa gloria... Volía viure en Ell y sempre ab Ell, cantarli cansons cada Nadal, oferirli ab els Reis mirra y encens, agonitzar ab Ell cada Passió, y renaxer ab Ell els blancs dissabtes. Volía ésser sa esclava més aimanta, combregar del seu Cos cada matí, continuament resarli místics versos... L'aimava, l'estimava, l'adorava... Ell era 'l príncep ros de ma llegenda. Ell era 'l blanc Sant Jordi dels meus somnis...

Y volía ser monja, soterrarme en els claustres vetustes dels vells convents curulls de santetats, isolarme en la immensa quietut de les capelles, viure embolcallada de silenci... En la soletat de mi matexa, en l'isolament del meu esperit, jo estimaría a Déu ab boig amor, ab candorositat de verge púdica y ab afollament de viuda jove. Jo l'estimaría immensament, ab fervorositat de martre heroica y ab voluptuositat d'esposa ardenta... Y pensava aleshores, que en l'etern desvetllar dels gòtics claustres y en l'eterna blancor de les grans cel·les, jo assoliría 'l meu desig, jo viuría ab Jesús, seria d'Ell... Y l'afany de vida conventual s'afermà en mi y 'm feu somniar en místiques delicies.

Però 'ls meus pares volíen que 'm casés, que emmaridés... Y 's van donar gran balls a casa meva y al meu entorn els joves s'agruparen ansiosos de paraules y mirades... Me parlaven d'amor y estimació y 'm miraven ab ulls de dols afany... Però al costat dels altres, aquells ulls semblaven buits d'amor y de passió y al costat dels versos sacrossants, les paraules exaltades de tants llavis semblaven ignorantes dels afanys... Entre tots els joves que m'aimaven, cap era tan bell com mon Jesús, cap tenía en els ulls tanta bondat, cap tenía en els llavis tant amor... Per això 'ls vaig rebutjar, per això 'ls vaig dir que no 'ls aimava pas, que se n'anessin... Y ells varen complir el meu desig y en ideal seguici, partiren dels grans balls de casa meva, y cercaren noves aventures...

Y els meus pares moriren y allavors vaig entrar de novicia en un convent... L'hora dels meus ensomnis arribava... En la mística ruta de ma vida, aparexía el llac dels meus afanys; com hostia perpetual, una aubada floría al meu davant... Delitosa joia m'embolcallaría eternament... Els encensats corridors conventuals m'entusiasmaven. Aquella quietut y aquella flaire plavíen a mon ànima senzilla, aimanta de lo quiet y lo flairós, que en somnis d'amor y de dalit vivía somrient a l'esperansa... Y 'm van plaure també les blanques cel·las y els ombrívols jardins, y els horts magnífics...

Però jo aimava a Déu, al meu Jesús, al Princep dels meus somnis eternals, al Sant Jordi gloriós de ma llegenda... Tenía fam d'Ell, fam dels seus llavis, fam dels seus ulls perpetuament esplèndits, fam de ses ferides y sospirs... Jo l'estimava forsa, bojament, ab el foll entussiasme d'una martre, ab l'intensa passió d'una flor mística... Per això desitjava ses mirades, per això desitjava sos petons... Y un jorn vaig decidirme. Era diumenge y el cel era tot blau... Sortí del jardí ont passejava y aní a la meva cel·la, blanca, immensa... Vaig aclucar la porta y vaig somriure... Jo vestía de blanc, y el blanc del meu vestit no era més blanc que 'l blanc de les parets... Somrient sempre, me vaig posar de peus sobre del llit... (El meus llavis besaren els grocs peus d'un vell Sant Christ); pugí sobre 'l coxí... (Els meus llavis besaren el pit del vell Sant Christ); me posí de puntetes... (Els meus llavis besaren la boca del Sant Christ)... Y allavors una suor terrible, apocalíptica, florí en el meu cos...; vaig tremolar... aquells llavis aimats y desitjats eren frets com la neu, glassats, marmoris... No hi havía en ells ni amor ni foc... Tot el meu afany s'enderrocava, tota la meva fe agonitzava..., era la tardor de ma passió... Y la flor del pecat esclatà alegre; Jesús no m'aimava... Allavors vaig pensar en aquells joves que havíen dansat al meu entorn, ansiosos de mirades y paraules, y els seus ulls van semblarme plens d'amors y plenes de belleses ses converses... Eren admirables aquells joves... Y vaig baxar del llit, y somrient vaig exir de la cel·la blanca, immensa, portant en els meus llavis, com recort, la fredor sepulcral d'aquella boca. Y sortí del convent, y alegre y viva vaig entrar en el món y en el bullici.

Y ara visc en aquest, però visc trista... Totes les besades que he rebut han estat més fredes que aquella. Tots els llavis besats han estat encara més frets.

MARCEL MATA

INCONSCIENTS

Els *coros* den Clavé han tornat á Madrid. Hi han tornat per l'esquer de una subvenció de cincuanta mil pessetes que 'ls ha concedit el govern, y ab en Fabra y Ledesma al davant per capitost y per guía.

No han fet el viatge per un ideal, no els hi ha dut unfi enlairat degermanor o de protesta; no han obeit a un impuls d'entussiasme artistic. Molts d'ells ab prou feina conexen més que de nom l'Obra del Geni qual glorificació ha sigut el pretext, la tapadora d'uns quants díes de gresca.

Pera la majoria dels expedicionaris, l'acte realisat té la matexa importancie d'una fontada, d'una fontada que's diferencia tant sols de les que fan en llurs pobles y viles per la major distancia del terme de l'escursió y la durada: al cap d'avall, com a única finalitat, uns quants díes de bon temps, l'àpat abundós y ja gatzara seguida.

Pera 'ls organisadors de la moxiganga, aquesta vol tenir un altre sentit: es com una funció de desagravi, una mena de retractació pública de passades protestes.

Y a hores d'ara la trista remada ha passejat llastimosament les roges barretines pel carrers de Madrid; han menjat y begut a discreció, han desafinat ab convenciment, han fet un manifest carrinclò parlant d'abrassades *ante los sacrosantos altares de la patria*; y el pop madrileny, el conglomerat tentacular d'oficinistes y paràssits de totes menes, — investigadors de contribucions, classes passives, generals sense soldats y gent de mar sense barcos — al vèurels passar contents y satisfets, ab tot l'aire de panxacontenta pintat á la cara, ha pogut somriure confiadament, cregut de que mai s'havía d'acabar la descansada explotació d'aquesta Catalunya, quals representants tenien tot un altre posat del que's figuraven.

Mes cal que entenguin ells y tothom que aquest remat d'inconscients no l'han representat mai l'obrer català, la Catalunya que pensa y que treballa.

L'obrer català es independent, altiu y gelós de la seva llibertat per natural y ells dobleguen l'esquena y fan acatament davant dels poderosos que han perseguit y empresonat a llurs germans.

Les fàbriques se tanquen, a milers els treballadors passegen la seva desavagada miseria pels centres industrials, y ells van a Madrit com una colla de satisfets y no tenen una sola paraula de recort pera les víctimes de l'actual crisi endèmica.

La majoría d'ells se diuen republicans y porten com introductors a representants dels partits polítics que han escorxat Espanya reduintla a la present impotencia.

El poble català es reflexiu, axut de paraula y ells omplen un manifest ab tots els llocs comuns, ab totes les rebregades frases fetes d'una carrinclona retòrica de *xim, xim* y *Marcha de Cadiz*.

Catalunya demana de temps lleis salvadores que li permetin desenrotllar ab llibertat les seves forces, pera poder mantenir els seus fills y viure dignament autònoma, y ells no troben en llur esperit una sola ardenta paraula pera recordar les nostres aspiracions y s'entreteneu parlant d'amor y fraternitat, com si res ens manqués, ni res ens deguessin.

¿Y aquesta gent gosa atrevirse á dir que representa a Catalunya?

Oh, vergonya! Ni la representeu ni l'heu representada mai.

Inconscients o desencaminats, heu fet traició a la terra ont heu nascut. Si En Clavé tornava, renegaría de vosaltres. Perquè vosaltres, en comptes de continuarla, heu dexat morir la séva obra.

¿Quín ideal es el vostre, què desitgeu enlairar triomfalment ab vostres cants? Ni en teniu idea. Vosaltres canteu per cantar, per matar l'estona, per consuetut o fatxendería. Lo mateix cantarieu *Les Flors de Maig* que el més carrincló dels *tangos* coneguts, mentres vos pessigollés agradosament l'orella.

¿Y penseu que era aquesta la finalitat de l'obra tant hermosament comensada per aquell de qui us voléu dir hereus y dexebles? Penseu que En Clavé va treure als vostres avis de la taberna pera adormir llur esperit ab les seves cansons? No. Els cants den Clavé porten en son si una revolta; en ells per primera vegada 's desperta, després de segles d'endormiscament, l'ànima popular catalana; son un esclat de l'auba precursora del actual renaxement, d'aquest esfors, que vosaltres bescanteu, pera afirmar la nostra personalitat com a poble ab fesomía propia.

Si En Clavé avui visqués, esperit amánt de la llibertat — de totes les llibertats — com era, s'allunyaría ab pena y fàstic de vosaltres, ànimes amorfes d'esclau resignat que no sent el pes de les cadenes de tota calitat que l'empresoneu.

Nos us digueu, doncs, seguidors de la séva obra, inconscients que no sabeu continuarne l'esperit, lluitant sense repòs per la vostra dignitat d'homes y de catalans.

No us digueu tampoc, en les vostres ridícoles sortides, representants de Catalunya.

Si alguna cosa representeu vosaltres, es la carrinclonería del panxacontentisme català.

ALEMANYA Y EL MARROC

(Continuació)

VI

La política colonial

L'Alemanya es un poble pletòric. Pletòric de població ho era ja quan les crisis de miseria y fam seriament l'amenassaven. Pletòric de producció es avui quan la vida intensa, a que, després del desastre econòmic va consagrarse, ha donat sos naturals fruits.

Aital plètora imposa als pobles moderns la política colonial. En aquesta materia a Alemanya l'iniciativa privada ha davansat l'acció governamental. Els Godefroy d'Hambourg, els Suderitz de Brème, els Bleichræder y els Hansemann de Berlín foren els que obriren la vía. Y adhuc en aquesta materia, com en lo referent a l'industrialisació del treball alemany, fou precís als novadors lluitar ab *l'estèril inercia de les forces conservadores*... Constantment han permanescut aquestes cegues a la llum de la magnífica síntesis, lograda avui a Alemanya, y que properament serà assolida per Inglaterra, pels Estats Units y per Catalunya, per totes les terres actual o potencialment imperialistes, de aquesta síntesis y coordinació fecondíssima entre les forces ideals y les forces econòmiques, entre 'ls utopistes y els productors, entre 'ls revolucionaris de l'intelectualitat y els *que tenen per perdre*, entre 'l somni y l'energía... Davant de la prodigiosa potencia d'aquesta síntesis pera tota renovació, davant de l'avansament de camí en la vía progressiva que suposa pera 'ls pobles, ¡còm sembla pueril y vana cosa aquell antic distingir entre l'evolució y la revolució com a instruments de transformació social y política, fosos avui en un sol, per aquella síntesis de l'idealitat y de la riquesa, de la qual tota obra representa, en tot moment, una evolució y una revolució alhora!

A l'inercia conservadora que no sab veure això, constantment li aparexen dividits y hostils els dos camps, relegant tot ideal a una esfera merament especulativa y socialment isolada y mantenint en cambi les forces productives en un analfabetisme d'ideal... que es el pitjor analfabetisme.

Per això a Inglaterra retarda aquella inercia l'assoliment del somni imperial ab petites qüestions de llibres de caxa; per això als Estats Units utilisa 'l *papu* del militarisme ab intent d'esporuguir les mentalitats no massa fortes, en contra la política expansiva; per això Catalunya ha lograt (encara que tenim ferma esperansa de que sols serà de modo passatger) divorciar l'idealitat catalanista de les forces productores, quan precisament de la séva unió y sintetisació en un imperialisme tan magnífics resultats podeu esperarse en l'avenir, a judicar pels que van dar alguns curts moments de conjunció, no fa gaires díes; per això a Alemanya l'inercia conservadora, talment com havía traidoramente oposat a la crexensa industrial els interessos agrícols, oposà a l'expansió colonial cert ideal de casulà pacifisme que, afortunadament pera 'l pervindre germànic, no ha trobat sinó una ressò feble y minvanta en els braus cors dels que eren dignes fills de la Gran Patria que ab tant esfors havía lograt constituirse.

Però 'l temperament alemany té certa superioritat sobre molts altres: la capacitat d'esmena. Molts conservadors de bona fe acabaren per convencers de son erro y cambiaren de camí. Axís ho va fer el mateix Bismarck. «Jo no he sigut un colonial de naxensa», confessava ell... Però més tart, obligat per la forsa de les coses, *remolcat*, segons la paraula d'un autor, per l'iniciativa privada, va ajudar aquesta en la política colonial ab el poderós instrument governamental.

D'ensà d'aquest moment el triomf de la política colonial es complert y definitiu.

VII

Triomf

¿Conexeu tota l'extensió d'aquest triomf?

Veieu.

L'imperi colonial alemany s'extén en una superficie total de 2.591,181 kilómetres quadrats, ab 12 milions y mig d'habitants.

Aquest imperi ha sigut fet en una vintena d'anys, entre l'alerta ambició de totes les potencies.

VIII

Assia

Quan el conflicte xino-japonès va produirse per part de les potencies d'Europa un moviment intervencionista dins l'Assia.

Alemanya intervingué també, y encara que va ser la darrera en arribar, reclamà y obtingué igualment son botí. En 1897, ab pretext d'obtenir una reparació del govern xino per la mort de dos missioners alemanys, les tropes del Kaisser van ocupar el port de Kiao-Tcheou, en la costa oriental de Chan-Toung. Sobrevingué després un arreglo, en virtut del qual Xina cedí en arrendament a Alemanya la badia de Kiao-Tcheou y el territori adjacent, ab més el dret de construir ferrocarril en el Chan-Toung y explotar les mines d'aquesta provincia. Ab això Alemanya resulta posseidora de 500 kilòmetres en un punt estratègicament escullit de la costa, proper a Pekín.

IX

Occeanía

En 1884 Alemanya va anexionarse l'arxipèlac de la Nova Bretanya y va plantar son pabelló en la costa septentrional de la Nova Guinea, mentres la bandera britànica onejava en la costa que mira a Australia. Un tractat va fixar, en 1885, els límits de quiscuna potencia y aplassà 'l conflicte que estava a punt d'esclatar. Aleshores va ser quan el govern alemany posà sos ulls en les Carolines, ont s'havien establert alguns de sos súbdits. En aquella ocasió, sotmesa la qüestió ab Espanya a l'arbitratge del Papa, aquest no va accedir a les pretensions alemanyes. Mes com aquell marxant de quadros, al qui un pintor, indignat del poc preu que d'un li ofería, deia: «¡Encara no 'm moro de gana!» va respondre tranquilament: «No 'm fa res: esperaré», Alemanya va esperar, y a la fi, ab motiu de la guerra hispà-yanki, Espanya va resignarse a cedir a Alemanya per 25 milions de pessetes les Carolines, Palaos y Marianes. Axís va agrandirse 'l domini d'Alemanya en el món occeànic.

El grupo vei de Marshall pertany també a Alemanya d'ensà de 1886.

Finalment l'imperi posseeix, de molt temps ensà, quantiosos interessos a Samoa, un dels principals grupos polinèsics, repartits en 1899 entre ella y els Estats Units.

Ab això, Alemanya resulta posseidora a l'Occeanía d'uns 450,000 súbdits, escampats en una superficie de 243,810 kilòmetres quadrats.

X

Amèrica

Y no 's limita pas l'expansió germànica a les possessions y protectorats ont oneja 'l pabelló imperial; ni tampoc als grupus de colonies alemanyes a Hungría, Transilvania y Russia meridional y oriental; ni solzament ab que hi hagi una Suissa alemanya y una Austria alemanya. Tot l'any emigren a Amèrica de 25 a 50,000 alemanys. Ciutats enteres dels Estats Units estàn poblades d'alemanys. Desde 1820 s'han establert en els Estats Units més de 5 milions, convertintse en ciutadans de l'Unió; 2 milions 800,000 estàn inscrits en el cens d'extrangers.

També s'han establert colonies al Sud Amèrica, singularment a l'Argentina y al Brasil.

XI

Africa

Expressament hem dexat pera lo últim, el detall de l'expansió germànica a l'Africa. L'Africa alemanya es la partió més important de l'imperi colonial germànic. Mideix una extensió total de 2.351,860 k. q., ab una població de 11.864,000 habitants.

Possessions africanes foren les primeres que constituiren aquell imperi. Molt hàbilment va sapiguer Alemanya comensar allí la séva colonisació. Fransa va darli 'l punt de partida del Togo y Cameró, cedintli alguns punts del golf de Guinea, ont s'havía format un nucli d'establiments comercials alemanys.

De grat o per forsa, Inglaterra tingué de cedirli, ademés de ses antigues factories del Cameró dos vastes territoris que creia assegurats: Namaque y Damara al SO. del Continent, y a l'E. Zanguibar y les regions del Tanganyika y del Victoria.

En 1884 Alemanya va ferse ab el SO. africà que 'ls inglesos havien considerat sempre com a dependencia indiscutible de la colonia del Cap. En el mateix any una societat, gairebé colocada baix el protectorat de l'imperi, va crear el primer camp d'activitat alemanya en l'Africa oriental. L'administració dels territoris que Inglaterra degué reconexer a favor d'Alemanya en 1890, per una o altra causa va passar desseguida a mans de l'imperi alemany.

(Acabard)

*** *No crec que la forma monàrquica persistent a Europa, permeti l'eclosió d'una federació d'Estats.*

A més, pera que ella 's produís, caldría que 'ls límits d'aquestos se modifiquessin, y que dos o tres dels que deurien constituirla 's descomponguessin en altres tants.

Gracies a un esquarterament semblant es que 'ls Estats moderns s'han format. A Fransa, hi hagué que suprimir la Borgonya, la Normandia, la Provensa, etc., y esbossinarles en departements. A Italia, hi hagué que suprimir la Toscana, el Piamont, etc., y ferne provincies. Y a Espanya, lo mateix...

Una federació de pobles civilisats no 's comprèn més que entre petites repúbliques de dos o tres milions d'habitants, que es lo que ja preconisava Saint-Simon, y després d'ell August Comte.

Alfred NAQUET

DELS JOCS FLORALS

Mallorca (1)

E al ceffar que feu lo vent, veem la yla de Maylorques.

«Crònica del Rei Jaume».

El Rei Pere IV y les Monges del puig de Pollensa

El Rei deia a les monges: —Jo os dono el puig, y encar terres dels plans, y terres pujant per les montanyes, y terres qui 's rabejen per la frescor del mar.

D'un bell sejorn qui riu entre vesllums divines les meues mans tan dures estenen el poder a vostres mans qu'imploren, tan pàlides y fines.

Ja tot el món es llivit del odi y la traició; vosaltres qui sou santes jo vui que sigueu reines duent en les corones l'eterna resplandó.

Jo os dono dalt d'un cim el prodigiós palau; desd'ell veureu estels qui somriuen y ploren y les blancors, fonentse per les quietuts del blau.

Jo os vui en la clarò y el repós de l'altura y tan amunt, que tota remor qu'axequi el món al arribá a vosaltres s'hagi tornada pura.

Perxò us poso en un cim, qu'es lloc perfecte y bréu; perque sigueu com un perfum que ja es enlaire o com una pregaria que ja es aprop de Déu.

Del llare reculliment pregueu dins la sentor; jo os vui demunt dels homens, llunyanes, invisibles, lentes de magestat y pàlides d'amor.

Des vostre cim canteu sobre el món malehit; qu'oint la claretat de vostres veus serenes s'apaibagui l'horror del pecat y la nit.

Y els aires somoguts de crims y malvestats aturin l'esglaiós llengoteig de ses ires al veure qu'en tremolen vostres sñaus pietats.

Jo soc el rei en Pere, ceremoniós y vil; en mos ulls hi ha un fulgor qu'es sinistre pels homes, la meva sanc es feta com un veri subtil.

Al món són mes espatlles avidament corbades, mon or es malaltis, ma porpra es homeiera y mos crims són lleugers y esquisits com besades.

Es torta y s'arrossega la meua iniquitat; la excelsa pedreria de ma reial corona lluu ab les estranyes flames de la perversitat.

Doncs es el rei en Pere qui us fa present d'un cim, flors de trista blancor que'embaumeu ab dolcesa, car pressentiu el vici y us esllanguiu del crim.

Jo us dexo en lluminoses altures transparentes; jo us dexo al cel; me 'n torno als màgics soterranis. Mes puig us he enriquides y fetes eminentes, el meu recort que us fassi retorce y sanglotar; teniu la obligació diaria, inexorable, d'anà expiant la sanc y el plor que faig vessar.

Fins en el foc ont cremi per mos pecats, després de mort, envers vosaltres y demanant pregaries s'axecarán mos brassos com dugues flames més.

Y com interminables els meus delictes són, canseu els vostres brassos, marciu els vostres llabis, pregueu pel Rei en Pere fins a la fi del món!

El Rei Joan Amador de la gentilesa al castell de Bellver

El Rei Joan mirava la llum y el dia clar. Sa cara resplendía d'excelsa jovenesa; abrils y dematins hi havia en són mirar.

Ell veia quietuts divines y esplendents; blau d'un seré domini guaitava en les montanyes; en l'aire s'hi fonien sospites y torments.

Pel vert dels pins flotava t'or dols y volador; y cel y mar guaitaven ses calmes infinites callant, com extasiats de la mutua claror.

Se sentia el batec de les coses tendrals, y totes les colors lluien de tan noves, y el món s'iluminava d'esclats primaverals.

Era d'un cant d'aucell moguda cada branca, el vent duia murmuris de roses y frescors, La ciutat era abaix, rient, petita y blanca.

Y el Rei Joan sentia son cor enamorat. Son cor, ample y obert, bevia les delicies d'un enliuernament ple de serenitat.

Y ell deia: — Pera el Rei de les fines primors, ¡oh el saberse isolat en les magnificencies! ¡Oh el sentirse perdut adins les resplendors!

Belleses immortals, com vos han assolit mon cos, embriagat de santes armonies mos ulls, ont llargament s'endinza l'infinit!

El cel, el dols origen qui no s'estronca mai, la llum, qu'es un amor sobre totes les coses, el vent, qu'es un perfum caminant per l'espai!

La alegria dels cors vivents y els ulls desperts, goig y renovació dels éssers qui glatexen, immensa claretat dels horitzons oberts!

Oh flors, y llums, y cants, y brisa enamorada! Què hi fa si heu de morir? Déu ha volgut que sia la vostra mort de porpra, la vostra pols daurada.

Tot es banyat de gloria, de forsa triomfal; Jo sento la claror que s'axampla en vosaltres, cercles ilimitats de la vida immortal! —

El Rei Joan mirava la llum y el dia pur. Ell era un desitjós de les belleses clares y axecava son bras cap al or y al atzur.

Mes ja era ombriu el bosc. L'oratjol s'entristia la odor de roses molt secretament plorava, la llum s'anava fent suau, y queia el día.

JOSEP CARNER

NOTES POLITIQUES

Les festes quixotesques han sigut un desastre. No en va al peu d'elles hi posà la firma Espanya.

¡Pobre D. Quixot! Reviu y l'apallissen a Cuba y Filipines. Li fan centenaris y 'l posen en ridícol a Madrid y a *provincias*.

Trist destí el dels homens extraordinaris. El Cid (que no 's sab si ha existit) de tan valent guanyava després de mort batalles. D. Quixot, de tan boig, al cap de trescents anys no reprèn l'historia que no fassi bogeries.

Afortunadament les quixotades d'ara han costat poc: uns quants milions y la serietat perduda. Y aquesta feia temps que ja anava per portes.

Les de vuit anys endarrera foren de més preu: un riu de sanc, una herencia de pobresa y un devassall de vergonya.

***

Aquell cèlebre *capitán Casero*, famós conspirador republicà y no menys famós organisador de les hosts den Romero Robledo, quan aquest estigué a dues passes de declararse revolucionari, ara es un monàrquic fervent; es més que monàrquic, imperialista.

Y qui no s'ho vulga creure que fullegi la prempsa d'aquestos díes y veurà que al davant de la conjuració que s'ha descobert a Madrid pera arrebassar el territori de Cumaní al Brasil y desde allà enderrocar la forma republicana de aquell país y restaurar l'antic imperi dels Braganzas, hi figura el terrible republicà Casero, que per lo vist es un model de conseqüencia; car si en son país natal es republicà revolucionari, perque les *classes passives* cobren malament, al Brasil, dexantse convencer per les lliures esterlines dels agiotistes londonesos, se sent tradicionalista decidit.

Un altre dato curiós d'aquesta ridícola insurrecció es que molts dels militars y personatges compromesos sembla que escusen la seva responsabilitat dient que creien que 'l territori de Cumaní no tenía res que veure ab el Brasil...

Es una tafanería com qualsevulga altra, però 'ns agradaría saber els noms de tots aquets generals y personatges que tal diuen, sols pera examinarlos de geografía.

***

Per referencies d'un diari d'aquesta capital sabèm que 'l Sr. Lerroux es preocupa de les vinentes eleccions municipals.

Tal com van les coses del *partido único* es molt natural que la vinenta lluita electoral oferexi seriosos motius de preocupació al diputat republicà.

Diu també 'l mateix diari que 'l propi *D. Alejandro* 's proposa conciliar voluntats entre 'ls aspirants a regidors pera que no 's repetexin les edificants escenes que *antaño* varen donar lloc a la publicació d'aquell úkase famós d'immortal memoria.

D'aquesta empresa ja duptèm que se en surti airós el verb y 'l substantiu de la *Unión Republicana*.

Però 'l més important dels propòsits que 'l Sr. Lerroux porta de cap es el de formar una candidatura d'elements republicans intelectuals; però 's troba, segons diuen, ab una dificultat: en la de que cap d'aquets elements vol aceptar el càrrec.

De totes maneres i haver fet pública aquesta renuncia no ha estat de més, donchs axís hem pogut enterarnos de la existencia d'intelectuals dintre 'l camp del republicanisme lerrouxista, doncs fins ara no sabiem que comptessin ab altres *inteligencias* que les que havien tingut ab els governs de la monarquía pera impedir la progressiva marxa del Catalanisme.

***

La nota trista de la setmana son les barretines catalanes arrossegantse per Madrid.

¡Pobra gent! Que Catalunya 'ls perdoni.

Sobre Robert Schumann (1)

. . . . . .

Sí, es curiós observarho: Son moltes les obres de Mendelssohn en les que ja s'hi noten algunes arrugues!... En cambi, les pàgines realment superiors de Schumann, totes aquelles en que s'hi descobreix ben clarament la personalitat d'aquest artista, encara no han perdut, tot y sent de la matexa època, encara semblen noves!... Y es, pot ser, perque ab tot y estar impregnades de aquell esperit que reinava en el moment en que foren creades, son més *motivades* que les den Mendelssohn; contenen més veritat, expressen quelcòm més que totes elles. En altres termes: si analisèm l'impresió que desperten en nosaltres moltes de les *Romanses sense paraules*, de Mendelssohn — y cito aquestes obres per ésser lo més conegut d'aquest autor,—descobrirèm fàcilment que aquesta impresió es bastant anàloga a la que experimenten, sens dubte, alguns aficionats al sentir certes aries italianes ó italianisades. Y es que les *Romanses sense paraules* de Mendelssohn son filles del aria; representen, quasi, un mateix genre musical; son aries sense paraules, com el seu títol ho indica. Son més ben fetes y fins més expressives que moltes germanes séves, emprò, per ben fetes que siguin, no son mai sinó... *Romanses*, es a dir: pesses que 'ns impresionen per medi d'una melodía agradable. Y al escriureles, no hi ha cap dubte que 'l seu autor no s'ha proposat ni ha pogut proposarse altra cosa que crear melodíes hermoses, hermosament armonisades.

La majoría de pàgines de Schumann son, al contrari, quasi sempre, verdaderes exteriorisacions musicals d'un estat d'ànim, d'una visió, d'una impresió, de un domini o d'un capritxo del seu autor. Son, doncs, ho repetexo, més *motivades* que les den Mendelssohn. Per axò no han envellit tant!... Y es natural. Els grans moviments de l'ànima son sempre els matexos; lo que cambia, tan solzament, y ab extraordinaria rapidesa, es la forma artística.

¿Què més natural, per conseqüent, que mentres que en certes pàgines de Mendelssohn ja s'hi descobreix alguna arruga — les de la vellesa!... — les de Schumann conserven encara 'ls colors de la joventut?

. . . . . .

Malgrat de que Schumann, com ja hem dit, feia millor les obretes que les obrasses, no hem de creure, per axò, que sempre que volia escriure quelcòm de grans dimensions li sortís desigual y incoerent (que es, precisament, lo que molts sostenen), puig s'ha de confessar que la *Sonata en sol menor*, per exemple, es una obrassa ben clara y ben sòlidament escrita. Recordarèm, sobre 'l particular, que En Saint Saëns escriu, també, en el seu llibre ja citat, que 'l *Manfred se sosté d'un cap a l'altre*. Y fins el mateix Tétis, tot y sent dels que més han cregut que Schumann era incapàs d'escriure obres de certa importancia, al parlar de les qualitats del molt conegut *quintet* pera piano, dos violins, viola y violoncello, es veu obligat a confessar que 'l *seu plan es ben regular y que està molt clarament desenrotllat*.

Enfront d'aquests exemples, y en lloc de afirmar, com l'immensa majoría, que Schumann era incapàs d'escriure una *Sonata*, un *Concert* o una *Sinfonia* ab aquell ordre y aquella claretat que generalment s'exigexen, ¿no podèm creure, al contrari, que es potser, perque no volía?

Expliquemnos.

***

Schumann gosava esbojarradament dexant vagabondejar la séva fantasia. Li agradava musicalisar tot lo que en un moment donat passava pel seu cor o per la seva imaginació. Totes les seves impresions, tot lo que sentía o somniava, tot, tot se tornava música. Y, per ell, el composar no era un passatemps, no, era una necessitat... y fins potser un *vici*, si volen.

Axís com molts (avui ja no crec que ho fassin gaires!...) tenien abans la costúm d'escriure en un diari íntim tot lo que la llur ànima experimentava, axís, doncs, també es fàcil endevinarho, acostumava Schumann a musicalisarho tot, fins les séves intimitats. Tothom coneix, suposo, aquelles frases, bastant citades, que escrivía un día an En Dorn: «La meva música conté, ab tota seguretat, quelcòm de les lluites que m'ha costat la Clara; el *Concert*, les *Danses de David*, la *Sonata en sol menor*, *Kreisleriana*, y les *Noveletes*, tot es degut an ella».

¿El seu famòs desordre no podría ser, doncs, degut, no a la seva falta de coneixements tècnics, sinó a la irresistible necessitat que sentía de ésser sincer?

***

La majoría de obres séves, axís les petites, les *acuareles*, si e'em permet aquesta expressió *(Escenes d'infants, Fulles d'album*, etc.), com els seus grans frescos *(Carnaval, Humorada*, etc.), a mi em fan sempre l'efecte de una serie de impresions (m'agradaría poguer dir *clichés)*, que, com vistes cinematográfiques, passen per davant dels meus ulls! Y m'agrada gosar d'elles tal com Schumann me les presenta, sense obeir a cap plan determinat, sense ordre, tal com foren sentides, y després escrites. Y, llegintles, no puc menys de pensar moltes vegades, que, en veritat, l'ordre, aquí, no hi té res que veure. Es més: si fossin treballades, es a dir, ordenades, la qualitat principal que 's desprèn de elles, aquella sinceritat de que estàn tan impregnades, desaparexería.

***

Y es també fàcil endevinarho. Un cop escrites algunes pàgines, li agradava reunirles, tal com havien sortit, y publicarles la una al costat de l'altra. Axís foren creades, molt provablement la majoría d'obres pera piano. Y ja 's comprèn, al dissecar aitals obres — en lloc d'escoltarles ab bona fe y olvidant tot prejudici — els critics *curts de vista*, tots aquells homenassos tan graves, tan frets y quals caparrons han sigut, són y seràn sempre tan plens de motllos... creats pels altres, al veure tot aquell bé de Déu de obres curioses, originals, però presentades sense cap respecte envers certes tradicions, com era natural, varen cridar desseguida: «Aquí no hi ha ordre, axò es incoerent! «Una cosa tan solzament no varen veure: y es que en mig de lo que ells en deien desordre, y en mig de la tan bescantada incoerencia, hi havía originalitat, sinceritat, espontaneitat... ¡y fins bellesa!

Ho repetexo: pera mí, el desordre y la incoerencia de Schumann — o lo que axís es califica generalment, — no són sempre deguts a la séva impotencia, no; són fills del seu credo artístic especial y de la séva manera de ésser y de sentir.

. . . . . .

F. LLIURAT

Menudall

Ja està dat y beneit. Aquella por que ens mantenia la camisa a honesta distancia del cos, ja s'ha esbargit com formidable cap de núvol després d'una lleugera gotellada.

Com poden suposar, em refereixo a la ja celebrada festa dels Jocs Florals, en la que aquell monumental jollin, *temut per uns y esperat per altres, quedà reduit a sa mínima expressió.*

— Que si en Carner ha de llegir la séva poesia premiada ab el segón accéssit.—Que si no té dret a llegirla.— Que la llegexi. — Que no la llegexi. Resultat: que entre llegirla o no, acabà per decantarse vers lo més senzill y descansat, que era no llegirla, y la festa feu via, descapdellant ses armonies sense embulls de cap mena, com ideal troca de seda en mans de les Gracies.

Mes ¡ay! ¡y quán poc costa trencar les oracions a tot un públic! Quan més embadalida estava aquella munió de testes somiadores un ¡reira de Déu! gran com un temple retrunyí pel amplissim saló. Era el Comte l'Arnau, que, venint de la Riba menant un carro, s'havia ficat allí sense adonarsen. — ¡Xó!, varen fer molts, entre 'ls esclafits d'una riallada general. Y ja tenen al Comte l'Arnau esmunyintse avergonyit sense poguer etzivar, per mor de l'alegrívola galzara, la mitja dotzena de ¡reires! que duia dintre 'l pap.

Pero axò fou un senzill calderón *que no alterà la rítmica cadencia de la festa.*

***

¿Y còm fora possible posar resclosa a lo que en aquest mes benaurat, tant ple de llum y colors, y cants, y fluires, puja del cor a flor de llavi a tants y tants trovadors, que, ab lira propia o enmatllevada, van per aquets mons de Déu adelerats ab llur manuscrit a la boca, cercant lloc arracerat aont colocarlo, no demanant, en cambi, més que una senzilla flor, ben natural, si pot ser, o un bronze artistic, ó un trist pergamí, o una senzilla copa d'estudiant?

Axís es com el devassall de poesia que, deslliurat dels panellons del hivern per obra y gracia del aigua de maig, niua tant en els cors de les palums, averiguades com en els d'alguns joves, que potser ja ho son de naxensa, sense haverho encara averiguat, cerca sortida, invadint lo mateix les fondalades de lo humá que les enasprades serres de lo divi, lo que pot resumirse dient que entre uns y altres no dexen res per vert.

Bona mostra d'axò que dic ens la dona el següent fragment poètic de genre mistic, escrit pera major lluiment en la llengua del tercer centenari, y repartit diumenge passat entre 'ls assistents al Mes de Mayo, *que 's celebra a Santa Agna. Diu axís:*

Jaculatoria

De Zaragoza en el Pilar
os quisiera, Madre, adorar.
(Con licencia)

No sé qui pot ser el que ha donat llicencia pera estampar semblant atropell a les lleis divines, humanes, poètiques y gramaticals. ¿L'ordinari? Deu ser el de Rascalobos.

***

Aquest desgraciat redoli em porta a la memoria un altre de molt semblant comès per un amic méu en les circunstancies següents:

Alumne de Retòrica en un colegi particular, el mestre li encarregà, com an els demés, que al endemà li portés una mostra de ses aptituts poètiques. — ¡Però si Deu no 'm crida per aquest camí! va dirli el xicot tot enguixat. — Nada, lo trae resuelto, aunque sea un sencillo pareado.

Y ja tenim al pobre xicot hores y hores davant d'un paper y ab la ploma ressucada una cinquantena de vegades, sense saber que posarhi. Per fi, ja estupidisat del tot, la suca de nou, y ric, ric, clava el pensamiento sublime *y cap a colegi falta gent.*

Un cop al redondel *va tornarli a venir l'enguixa. Y tot era ferse fonedis mentres els seus companys, un darrera l'altre anaven recitant llur desgracia respectiva. Mes com axò no podía durar sempre, el seu torn arribà, fatal, inexorable. A la veu de:* Ahora usted, *el xicot s'avensà ab el paper y ab veu escorreguda llegí el següent distic:*

En tiempo de Santo Tomás
no había gas...!

Galzara general ab picament de bancs. El mestre, furiós pensantse que el noi es mocava *d'ell, com diría un amic méu aficionat als galicismes casolans, y indecís entre si li donaria l'Englantina o una clatellada, va partir la diferencia fentlo quedar sense dinar.*

Que es el premi que 's merezerien a diari, fins acabar el mes de maig, tant l'autor de l'abans esmentat redoli místic, com l'ordinari que no va sab.r pèndreli el número.

***

En el discurs que el senyor Picón va pronunciar a l'Academia de Belles Arts de Madrid ab motiu del centenari de la publicació de la gran novela den Cervantes, digué que el «Quijote» constituye una escuela patriotica.

Té raó el senyor Picón; el «Quijote» es una escola patriòtica y la que conta en Espanya més adeptes.

*Aquí estàn sinó pera acreditarho els governs ilusos que van declarar la guerra a una potencia com els Estats Units, ab pretensions d'abatrela, y 'ls generals fatxendes que amenassaren ab ocupar Nova York, y 'l poble visionari, que despedia al to de la «Marxa de Cádiz» als infelisos soldats que anaven a ser sacrificats en holocauste d'una llegenda plena d'*aventuras hidalgas.

¡Quant li hauría valgut més al poble espanyol ser seguidor de la escola del recte sentit que encarna En Sancho Panza!

***

El propi senyor Picón, que pel que 's va veient té un criteri espanyolíssim respecte de l'obra del Manco de Lepanto, *ajuntà a la manifestació a que més amunt fem referencia, que ja ha arribat l'hora de* desencantar a nuestra Dulcinea, que es España.

Nosaltres passèm.

Axò de nuestra Dulcinea *'s queda pels que fan professió de «Quijotes».*

Pel demés, creiem que quan aquesta fermosura *no 's va desencantar ab les canonades ab que 'ls iankis desferen la gloriosa faula del seu passat* decantado, *es de creure que no 's mourà del* encant.

Que es la fi que fan totes les coses atrotinades.

***

De les composicions que han executat a Madrid els coros den Clavé, la que més ha agradat, segons referencies dels corresponsals, han sigut Els rigodons de l'Africa.

Realment, sempre son més agradables que El galop d'Amèrica.

Perque 'ns va tocar ballarlo ab la més lletja.

MENUT

Jocs Florals de Lleida

Veredicte

Flor Natural: Núm. 33. *Passió.* Lema: «Diálec».

Primer accèssit: Núm. 32. *El darrer dia.* Lema: «Home y dona». — Según accèssit: Núm. 111. *Cantics.*

Viola d'or y argent: Núm. 7. *La Corredemptora.* Lema: Vía-Crucis. — Primer accèssit: Núm. 55. *Al peu de la Creu.* Lema: «Mater Dolorosa».—Según accèssit: Núm. 9. *Cant de Pasqua.* Lema: «Caramelles».

Englantina d'or y argent: Núm. 49. *Un bateig de fadrins y mosses.* Lema: «Agredols».

Primer accèssit: Núm. 84. *Rei y Poble.* Lema: «Justicies del Rei en Pere». Según accèssit: Núm. 20. *Somni.* Lema: «Visió».

Premi de la Diputació Provincial de Lleida: Accèssit. Núm. 102. *Paraules d'un vell.* Lema: «Petita col-lecció».

Premi del Col-legi d'Advocats de Lleida: Accèssit. Núm. 97. *Estudi sobre l'influencia dels recorts, etc.* Lema: «A la bona memoria de C. R. R.»

Premi d'un ver fill de la terra: Accèssit. Núm. 26. *La Venjansa d'una regna.* Lema: «Monstre de maldat».

Premi de D. Manel Roger de Lluria: Primer accèssit: Núm. 30. *Tardor.* Lema: «Croquis». — Según accèssit: *La cansó de les ones.* Lema: «Fantasía».

Els demés premis no s'adjudiquen.

JOLIU PERVINDRE

Anèm a assaborir dins de curta estona 'ls fruits primerencs de la bella ensenyansa de la música; anèm a gaudir les dolces melodíes de nostres cansons; ¡escoltemlos als tendres cantaires que han de refilar les tonades de la terra! fixemhi nostres sentits en elles, y les trobarèm vives y fresques exint de llurs llavis, sonrosats y riallers.

. . . . . .

Me plau oir la veu fresca dels infants, mirar llurs cares alegroles, y frueix mon esperit ab ells, pensant en l'avenir.

Jo hi veig el pervindre de nostra terra en aquexos nens; jo hi veig el possible renaxement de les forces catalanes avui bon xic esmortuídes, un futur acoblament d'homes forts, aimants ja no solzament de les llibertats de nostra patria, sinó també del progrés de aquesta, del séu avens en la civilisació; que no se 'ls hi ha d'ensenyar, no, de voler una Catalunya solzament millorada per l'autonomía; se 'ls hi ha d'ensenyar de voler una Catalunya verament progressiva, amplement civilisada; perque nostra patria no ha d'obtindre ni obtindrà llibertats fins que se les merexi, fins que sigui digna d'elles. Y en serà digna el dia que sigui prou forta pera governarse, el dia que no sigui un poble rutinari y exageradament personalista, el dia que siguin sos individus homes pràctics y moderns, el dia que sigui un acoblament, no una dispersió com ara.

La generació adulta està massa corcada pera regenerarse, està massa aferrada a ses rutinaries y xorques preocupacions pera ésser un poble lliure: hem de pujar, doncs, una generació nova, una generació culta y intelectual, progressiva, aimant de reivindicar nostres drets, tot cercant resultats positius y pràctics que hagin de redundar en son profit y en son avens. Hem de fer dels infants d'avui homes pera demà homes que portin a Catalunya al cim de ses aspiracions y li fassin efectives ses llibertats y sa perfecció.

Instruim, doncs, que axís assegurèm el pervindre de nostra terra; conreuèm les petites inteligencies dels nois, deseurotllèm llurs facultats intelectuals, donèmloshi una educació sòlida que 'ls hi fassi capir llurs obligacions socials, convencentlos de llurs devers envers de llurs consembiants.

Y quan els haguèm instruit suficientment, quan els haguèm convensut de llurs veritables devers, quan els haguèm fet homes de voluntat potenta y de treball fecond; llavors, ensenyèmloshi de exigir les llibertats de la terra, que aleshores podràn ser homes lliures, y seràn un fort acoblament, una colectivitat vigorosa, y Catalunya ab ells podrà sostindres forta, y serà un gran poble.

¡Anèm a assaborir els fruits primerencs de la bella ensenyansa de la música! ¡Anèm a gaudir les dolces melodíes de nostres cansons!

E. MONEGAL Y PRAT

(Llegit en l'acte de presentació del Orfeó de les Escoles del districte segón).

GAZETA D'ART

Exposició dels artistes del Rosselló

Els nostres germans rossellonesos, ab tot y formar part d'un Estat progressiu ben diferent del nostre, no per axò dexen de recordarse de llur mare, de la Catalunya esclava, portantli a ensenyar, tot fentnhi ofrena, els fruits de llurs inteligencies, la flor de llurs sentiments. Devèm agraírlosho ab tot el cor als nostres germans els artistes del Rosselló que hagin pensat en nosaltres y en prova de llur amor per la nostra terra, s'hagin acoblat, afanyosos, pera mostrarnos les tasques de llur enginy, junt ab llur afecte fraternal.

En la Sala Parés d'aquesta ciutat hi exposen aquesta setmana un bon aplec d'obres de pintura y escultura, que són elogiades ab amor y agraiment per tots els visitants, sobretot per aquells que, per damunt d'una manifestació purament artística, hi saben veure 'l fons d'afecte y de simpatía que porta en son sí tota obra d'art. En G. Violet, esculptor, es qui, a nostre entendre, s'en emporta la palma. Moltes són les obres que 'ns presenta aquest celebrat artista, sobressortint el retrat del bisbe de Perpinyà, Mr. de Carsalade del Pont, qui apareix revestit ab sumptuosa capa pluvial y lluint riquíssima mitra. Els agrupaments d'escenes d'avui en día, entre ells *La Tardor* y *La Confidencia*, produexen una impressió íntima y pintoresca, cridant l'atenció, per lo pastós y sobri de la factura, a lo Rodin, y més encara en els bustes *La Serenitat* y *Retrat*, d'una elegancia de línies tirant a lo clàssic.

(1) *En el fallo del Consistori dels Jocs Florals de Barcelona d'enguany, apareix mencionat honorificament a la Englantina, aquest aptec de dues Poesies, quina lluminosa inspiració, segons els tres mantenedors que dimitiren, les feia acreedores de més senyalada recompensa.*

Llegexintles nostres lectors y recordin després la composició a que's donà l'Englantina ab aquell «; Reira de Déu — Còm branda la cua! — Còm trinxa la neu! — Còm bota, còm sua! *» que tan rigut va ser en l'acte de la Festa.*

(1) De la conferencia llegida 'l día 6 al Orfeó Català, abans del Concert Schumann.

Dels pintors ocupa un lloc preferent en G. de Monfreid, qui exposa un bon nombre de quadros, un xic durs y potser retallats en els traspassos de llum y de termes, però ben sòlits de dibuix y ab pinzellada ferma, merexent especial menció els que porten per títol *El Molí de Fetges, Vall de Fullà* y *Retrat*.

En Lluis Bausil, sent les fineses del color, distingintse dels séus quadrets el senyalat ab el número 12, impressió de tempestat, molt ben entonada en l'últim terme.

L'Esteve Ferrus, que demostra tenir bones condicions, no 's presenta encara del tot orientat; mes cal esperar molt d'ell.

Y tot agraint als artistes rossellonesos y a la notable revista *Forma* que 'ns els ha presentat, la llur deferencia y simpatía envers nosaltres, els saludém fraternalment, y els diém, enardits d'amor: Fins a un altra, germans.

M.

Exposició Fuster

El pintor mallorquí Joan Fuster, se'ns presenta ara iniciant una nova era en la séva carrera artística.

Disset teles de diferents tamanys y assumptes té exposades a casa l'Esteva, Figueres y successors de Hoyos y d'elles n'hi ha de realment notables y atrevides.

Del Joan Fuster que nosaltres conexíem al Joan Fuster que se'ns presenta avui hi ha, artísticament, una gran diferencia. En les obres d'are s'hi revela un estudi conciensut, despullat de tota preocupació, y una lluita serena ab els secrets de l'art. Pot ben dirse que davant d'aquells quadros tot hom es convens de que 'l pintor *té raó;* es dir, de que no exagera la nota ni estrafà els paisatges.

Aquell deliciós *Entre molses* es la expressió fidel y justa dels incomparables jardins de Mallorca, l'Illa daurada dels poetes de la ploma y del pinzell.

En Fuster es d'aquells pintors que senten la naturalesa a totes hores y en totes ses manifestacions. De la matexa manera porta en la seva paleta els tons misteriosos del l'hora baxa que 'ls esclats lluminosos del ple sol; d'igual modo encanta en las immensitats de l'*Estret de Valldemossa* que en els recons verdosos y ombrius del *Recó de calma, Caminal misteriós, Flors y fulles* y l'*Estany*.

Y es perque en Fuster no s'ha mogut de Mallorca y, per lo tant, no porta l'influencia de ningú. Es ell, ell tot sol. En els séus quadros hi ha l'séu sentiment y 'l de ningú més. Veu les coses ab els ulls propis y no ab els agens, com succeeix a molts dels nostres pintors.

Hi ha qui diu que s'assembla a estones an En Rusiñol y a estones an En Mir. Es natural: en Fuster pinta bé y s'assembla a tots els que pinten com s'ha de pintar.

En resúm: En Fuster ha emprès el camí dret de la gloria y anirà lluny sinó dexa aquest camí. Perque a pesar de lo que diém creiém de bona fe que En Fuster no es encara al lloc que li correspón y en el que nosaltres voldríem vèurel. Convé que no se enlluerni ab els elogis ni 's desanimi ab les censures. Estudiar, estudiar sempre ab fe y ab esperansa, que, si aquestes son les que fan viure als homes, son també les que conduexen al artista més aprop de la perfecció.

Al felicitarlo per l'èxit d'avui li exigím que 'ns posi en el cas d'haverlo de felicitar més coralment encara quan ens torni a posar a la vista els fruits del séu pinzell.

E.

MOVIMENT AUTONOMISTA

Catalunya

Vich. — L'associació catalanista «Catalunya Vella», seguint la costum establerta de dos anys an aquesta part, commemorarà el día 9 de juliol l'aniversari de la mort den Balmes. El discurs que sol llegirse en dit acte, ha sigut encomanat al Dr. D. Josep M.ª Baranera y Pasqués, Pbre. Es provable que, com l'any passat, se celebrà la sessió en el Temple Romà.

***

Sant Feliu de Guixols. — S'anuncía la celebració de les següents conferencies y vetllades en el Centre Català.

El día 17 de maig l'espeólec Mossen Norbert Font y Sagué, disertarà sobre la «Formació de la Terra».

El día 20, el Dr. Nadal esplicarà «Fisiología del cor».

El día 27 sessió musical pels Srs. Vinyas, Garreta, Gravalosa y Vidal, essent format el programa per composicions de Gluk, Mozart, Weber, Schubert, Wagner y Reinercke.

El día 3 de juny llegirà D. Agustí Casas un treball sobre «Epica popular».

El día 10, D. Josep Gassiot disertarà sobre «La familia catalana».

El día 17 tancarà la serie de conferencies, una sobre Astronomía del erudit D. Rafel Patxot y Jubert.

***

Targa. — Diumenge va donar el doctor Martí y Julià l'última conferencia de la serie organisada per la Unió.

Hi havía un públic nombrosissim que va escoltar ab molta atenció les convincents raons que va exposar dit senyor respecte als devers que tenim.

Encoratjà pera que treballin tots per la llibertat de Catalunya, feutla ben gran y forta, ja que aquest es el dever més sagrat que tenim els catalans Feu veure lo perjudicial que 'ns es l'egoísme pel que no més ens dediquèm al treball particular de cada hú, no preocupantnos de l'estat actual ni del pervindre de nostra patria.

També's fixà en el nivell que 'ns han portat els polítics d'ofici, munió d'inutils que viuen a la nostra esquena, y en l'inconvenient que es el sistema de govern que tenim, més aviat autocràtic que d'altra mena.

En poques paraules exposà l'importancia que tenía abans Catalunya, y lo molt bé que sabía confeccionar les lleis pel séu govern, que va ser ella la primera nació que dictà les de mar, quines s'apropià y té encara vigents la poderosa Inglaterra, nació instruida y avensada.

Després dels aplaudiments, que foren generals y molt prolongats, s'alsà novament el Dr. Martí y Julià, dient: «De tot això (referintse als picaments de mans) no 'n fem gens de cas nosaltres; no es pas això 'l que venim a buscar. Lo que sí 'ns ha agradat moltíssim es la gran atenció que heu tingut escoltantnos, pel que vos donèm les més grans mercés».

Va enraonar totseguit D. Josep Comes, notari d'Agramunt, entussiasmant també al públic. Recomanà que 'ns fixessim bé en lo que 'ns havía dit el Dr. Martí, pera posar nostra patria a l'altura de les nacions més civilisades.

A la sortida 's repartiren uns follets reúm d'aquestes conferencies.

Igualada. — Dintre del mes corrent tindrà lloc en el «Centre Autonomista» la primera conferencia de la tanda organisada per la Comissió de festes y propaganda del mateix, la qual anirà a carrec den Joan Llorens, president del «Centre Catalunya» de Sant Martí de Provensals. El día y tema els anunciarèm oportunament.

Avui exirà a la llum pública en aquesta ciutat un nou campió de la nostra causa, de caràcter comarcal, nomenat *Nova Llevor*, quina tasca la creiém necessaria ja de temps y l'augurèm profitosa per lo desvetllament patrí de tant somorta comarca, atesos els elements intelectuals que se l'han empresa y els que integren el cos de redacció de la nova publicació.

Barcelona

Consistori dels Jocs Florals. — La festa dels Jocs, en el present any, ha sigut una festa un xic grisa ab relació a la solemnitat d'altres anys. Hi faltaven sol y primavera, dolsor en els esperits y bellesa en algunes poesíes. Aquest es el fet, que no dexaría de ser encara que l'amagues-sim.

Si exceptuèm la lectura de la magistral composició den Joan Alcover, que llagué de repetirse, bona part de lo demés participà de la fredor del día. El discurs presidencial del senyor Ubach y Vinyeta y la Memoria del Secretari Sr. Serra y Pagés, constituien dos treballs potser per de sota als séus respectius d'anys anteriors. Y'l discurs de gracies, de Mossen Alcover, si bé notable, mes llarc de lo que calía.

Al acostarse a rebre l'accèssit a la Flor el Sr. Carner, sigué obgecte d'una ovació llarga, seguida d'un esvalot sobre si devía o no devía llegir la composició premiada. Ovació y soroll que en el fons res tenien que veure ab aquell accèssit, no sent altra cosa que una protesta al Jurat contra l'adjudicació de l'Englantina.

El Sr. Bori y Fontestà, a qui 's donà aquest premi, no va presentarse, y al ser llegida la séva composició, en arribant al primer *reira de Déu* dels varis que l'*embellexen*, esclatà una riallada que feu aturar la lectura y donà motiu a que al repèndrela després, se suprimís alguna estrofa.

Els dos accèssits a la Viola foren concedits a D. Martí Genís y Aguilar y D. Lluís B. Nadal. Els demés premis als autors que ja senyalavem en nostre anterior número.

Acabada la festa y retirada del cadafalc la reina, que era la distingida seyora donya Peregrina Benet d'Alandi, el públic entonà a chor «Els Segadors», y en la magestat d'aquelles estrofes semblava que tots hi trobessim alens pera millors festes poètiques del avenir, més semblants a les passades per lo olorosos y entussiastes. Axís convé que sía.

***

Montserrat. — La revista d'aquest títol ha aparegut en el número darrer encertadament reformada y ab treballs ben apreciables. Fa de Director d'aquesta revista el ilustrat capellà Mossen Frederic Clascar, esperit cultíssim que dona ab el séu nom la més alta recomanació an aquella obra.

***

Academia Pedagógica Catalana.—Un aimant de l'educació catalana ha donat a l'Academia 500 pessetes pera 'l millor llibre que 's presenti a un concurs especial sobre educació domèstica. Aviat se publicarà 'l cartell del concurs que la «Protectora de l'Ensenyansa Catalana» té en estudi en combinació ab l'«Academia», y s'anunciaràn tots els temes. Els premis son tots en metàlic.

***

Aplec Catalanista. — Aquesta entitat, ab motiu de cumplir els tres anys de la séva fundació, celebrarà avui, en son local social, una vetllada política literaria.

***

Ateneu Obrer del Poblet.— Dissabte passat va donar el senyor Peig la séva anunciada conferencia, en la qual estudià «L'esperit nacionalista en la Historia de Catalunya».

D'una manera clara y concisa el conferenciant va exposar un darrera l'altre tots els acontexements esdevinguts d'ensà que la Corona d'Aragó va juntarse personalment ab Castella, fent ressaltar com jamai els catalans han claudicat del seu esperit nacionalista, ans al contrari, han treballat y treballaràn sempre pera restablir la séva personalitat, procurant enfortir aquesta ab els darrers avensos de la política contemporania.

El senyor Peig fou molt aplaudit.

***

Federació Escolar Catalana. (*Academia de Comers*) — D. Frederic Rahola, donarà una conferencia pública avui a tres quarts de deu de la nit, desenrotllant l'interessant tema «La primera companyía que 's constituí a Catalunya pera comerciar ab Amèrica l'any 1756».

***

Centre Autonomista de Dependents del Comers y de l'Industria. — Ab forsa concurrencia, malgrat el temps que feia, se donà dissabte al hostatge d'aquella Associació la quarta conferencia de la serie que va organisar.

El conferenciant, l'advocat don Josep Coma, va tractar del necessari predomini de la moral sobre la utilitat en la producció, circulació, distribució y consúm de les riqueses y de la germanor y mutua ajuda entre 'l capital y el treball. Obtingué aplaudiments.

***

Catalunya Federal. — Ab motiu d'esser ja insuficient el local, pel gran número de socis que han demanat l'inclusió en aquella entitat nacionalista, ha cambiat de local.

Per lo tant les conferencies pera obrers que dona cada dimars y dissabte, de nou a deu del vespre, el químic senyor Badía Guía, desde avui se donaràn ja al local nou, carrer Nou de la Rambla, número 26, principal.

***

La Renaixensa.—Dissabte passat, en la notaría de don Antón Gallardo fou adjudicat en pública subasta tot l'haver social de la societat *La Renaixensa*, inclós el diari d'aquest nom.

En conseqüencia d'axó, dimars se despedí dels séus lectors el capdevanter de la prempsa catalanista, després de trentacinc anys de sortir a llum, y vintiquatre de publicació diaria.

¡Deploremho tots!

***

Ateneu del Districte sisè. (Centre Autonomista Fivaller). — Ab motiu de la visita que farà l'Orfeó de nois de les Escoles del Districte según an aquesta Associació, demà a les quatre de la tarde 's farà en el teatre de la matexa un festa extraordinaria.

Els senyors socis poden passar per secretaría pera recullir les invitacions.

***

Col·legi de Sant Jordi. — La festa infantil que 'l Col·legi de Sant Jordi celebrarà demà diumenge en el Teatre Romea, promet ésser important ja que sobrepujarà a les que porta celebrades.

El Teatre estará decorat y enramat ab profusió de plantes y flors, y, per lo que toca al programa de dita festa, no pot ésser més atractiu, estant compost de l'estrena del quadro dramàtic infantil, en vers, original del jove Angel Sabatés, *L'Avi Jordi*, y de diferentes cansons, exercicis escolars y lectura de treballs.

La Direcció fa avinent á tots els Centres autonomistes y entitats pedagògiques que per descuit o bé omissió involuntaria no haguessen rebut la corresponent invitació, poden passar a recullirla en el local del Col·legi, carrer de Santa Agna, 27, principal.

***

Sang Nova. — Diumenge passat tingué lloc en aquesta entitat nacionalista una vetllada política literaria (ab motiu d'inaugurar son nou hostatge), en la que 'l President de la matexa, senyor Masabe, llegí un hermós discurs sobre «El Renaxement de la Literatura Catalana» que fou molt aplaudit pels notables conceptes que encloia.

Després llegiren treballs literaris els senyors Saburé, Carbonell, Vinyes, Marquès, Vives, Borrell, Bisdomini, Castellà, Guardiola, Esplugas, Laporta, Altimira y Mas que ho feren bé. Els germans Pons, cantaren cansons populars com sols ho saben fer ells y, per últim, el senyor Manau en nom de *La Tralla* y Balmes del *Aplec*, foren els encarregats de la part política sent molt aplaudits per la distingida concurrencia que omplía de gom a gom el local, ab tot y haver fet un día tan piujós.

***

Foment autonomista català.— Dilluns se reuniren en aquesta Associació diferents delegats d'entitats mèdiques y farmacèutiques de Catalunya, pera tractar de la limitació de la concurrencia professional.

Presidí l'advocat D. Alexandre Armengol, parlant els senyors Falp, Pedemonte, Ribé y Zabarta, y Vidal y Mestres, acabantse per nomenar una ponencia encarregada de redactar unes bases que puguin ésser presentades com a proposició de llei.

***

Associació protectora de la ensenyansa catalana. — Aquesta entitat ha repartit en el passat mes de abril per subvencions y material d'ensenyansa a les escoles catalanes, 251'90 pessetes.

***

Federació escolar catalana (Academia de Medicina). — El día 4 del present mes de maig celebrà aquesta Academia sa anunciada sessió de clausura de curs.

Presidí l'acte, l'eminent catedràtic de aquesta Facultat doctor D. Ignasi Valentí Vivó.

Si totes les conferencies que durant el present curs ha donat aquesta Academia han resultat brillants, la que fou presidida per l'ilustrat doctor Valentí ha superat a totes elles.

A pesar del mal temps, l'espaiós salò de actes de la Federació, estava ple a vessar, no sols per alumnes dels diferents cursos de la Facultat de Medicina, sinó també per metges, tots desitjosos de sentir l'autorisada veu del qui ha sigut y es son mestre.

El tema de la conferencia era: «Biología Mèdica y Microspecció».

Comensà el doctor Valentí ab la claretat d'exposició que 'l caracterisa, a extendres en multitut de consideracions, totes elles basades en els profonts conexements de anatomía social y filosófica de que està dotat, fent una verdadera creuada en contra les males costums y falta de higiene que regna en la Societat actual, demostrant que la reforma de costums sería una de les coses més convenients pera dur a la práctica la humanitaria obra de la salut social.

Demostrà que la microspecció es un altre agent, que manejat ab conexement de causa, evita la propagació de malalties ab totes les conseqüencies provinents, y pera arrodonir més el tema ho feu ab unes superbes micrografíes y preparacions microscòpiques que foren detingudament estudiades y examinades.

En resúm, la conferencia resultà verament explèndida, digna del home qui ha dedicat sa vida als estudis de Sociología y Antropología, y que cumplint un dels devers més nobles, estèn son saber a sos dexebles animantlos ab l'exemple a ferse homes dignes de la terra que 'ls ha vist nexer.

Acabada la conferencia tancà la sessió, y ab ella el curs de 1904-1905, que ha resultat profitosíssim pera la Academia de Medicina de la Federació escolar catalana, en nom de la cual parlà el senyor Roig y Raventós, que fou aplaudidíssim.

***

Orfeó Català. — Ab motiu de la Festa de la Música Catalana, l'Orfeó Català ha organisat dos notables concerts públics que tindràn lloc en el Teatre de Novetats, els díes 24 y 29 del corrent, a la nit.

La Festa de la Música Catalana tindrà lloc el día 28, al matí, en el mateix Teatre, en la qual se repartiràn els premis als autors llorejats, executantse per primer cop la majoría de les composicions que han obtingut premi.

S'ha obert un abonament pera abdos concerts, baix preus y condicions que se anunciaràn oportunament.

***

Associació Artistic-Catalanista del Poble Nou. — Avui, tindrà lloc la solemne festa inaugural del nou estatge de la Associació Artistic-Catalanista del Poble Nou, ab un meetin de propaganda nacionalista en el que hi pendràn part els distingits oradors Srs. Manau, Gibert, Llorens, Sansalvador, y Roca, presidint l'acte el president de l'Unió Catalanista Dr. D. Domingo Martí Julià.

Al acte hi queden convidades totes les entitats autonomistes.

*** *La forsa dels anglo-saxons radica sobre tot en que, acceptant l'influencia del passat, saben sostreures al seu jou en els límits necessaris. La debilitat dels llatins prové de que volen rebutjar enterament l'influencia del passat, refer sense parar ab totes les pesses les séves institucions, creencies y lleis. Per aquesta sola raó viuen fa un sigle en mig de revolucions y trastorns incessants, y no semblen pròxims a sortirne.*

La sociabilitat dels llatins, sobre tot dels francesos, es molt gran, però els seus sentiments de solidaritat son molt dèbils. L'inglés es, pel contrari, poc sociable, però se solidarisa estretament ab tots els individuus de la seva rassa, y aquesta solidaritat es una de les grans causes de la séva forsa. Els llatins van guiats sobre tot pel egoísme individual, els anglo-saxons pel egoísme colectiu.

Gustau LE BON

Acció social

Idees d'altres.— No fa molts díes que llegíem un curiós arreplec de treballs dels intelectuals polacs, en els que hi aparexien fosos sentiments que als ulls de molta gent de Catalunya semblen incompatibles: el sentiment de la evolució social y el de les reivindicacions nacionalistes.

Varies vegades també nosaltres ho hem retret que a Polonia 'l nacionalisme pren formes d'actualitat societaria y a Bohemia 'ls joves txecs relliguen la séva devoció per una organisació econòmica emancipadora ab l'afany d'autonomía patriòtica.

Però a Catalunya aquestos estats d'esperit no han concretat encara maduramente en el cervell de cap agrupació catalana. Aquí vivím baix la suggestió de la vella trilogía de *Patria, Fides, Amor*, programa ab que renaxeren els Jocs Florals, o del *pro aris et focis*, que constitueix el lema d'alguns periòdics nacionalistes. Per axò, en mig d'aquesta atmòsfera produexen a voltes estranyesa a certa gent les manifestacions que's senten orejades de vents d'Europa. Y per axò, a nosaltres matexos, ens la produí díes enrera, la lectura d'un treball que 'ns enviaren capsat ab el títol expressiu d'*Anarquisme y Regionalisme*.

Se tracta d'un estudi, ab quin criteri general no podèm assentirhi, però que revela l'evolució que estàn fent els ultraradicals de Catalunya, al donarse compte de que no tot el Nacionalisme català es *a priori* enemic séu, ni, encara que axís fos, poden racionalment ells prescindir de la séva condició natural de catalans.

Els ultra-radicals del nostre país han de fer lo que fan els d'altres terres renaxentes d'Europa, axò es, associar el problema social al nacionalista. Cert es que fins avui poc ens hem preocupat els nacionalistes dels problemes d'Economía social, però tant es axò degut al caient conservador de tots els que 'ns hem dit nacionalistes, com a la guerra continuada que 'ls ultra-radicals han fet al Nacionalisme.

Mes dexèm els comentaris y reproduim per vía d'informació alguns paragrafs de l'escrit de referencia:

«... la forma de federació, no dels pobles, sinó dels tirans, està ja desvirtuada per l'ideal de federació econòmica dels pobles completament lliures de tota subordinació. Y aquesta federació anàrquica comensa ja a manifestarse en el regionalisme que mira a l'avenir, anuant poc a poc al regionalisme arcaic, darrera ganyota del tradicionalisme.

»Y aquest modern regionalisme es el que 's desprèn de l'Anarquía.

»Mes els anarquistes actuals el manifesten molt poc per estar molts *encara* aferrats a les *creencies* d'un cosmopolitisme *unitarista*, y els regionalistes radicals el manifesten molt imperfecte y fals per no haverse després del tot de certes supersticions del passat, de particularismes y exclussivismes, que engendren odis entre 'ls pobles, que fan que mai sia possible la llibertat dels matexos. L'Anarquía no arribarà a ser un fet sense la federació dels grupos naturals de les regions y el regionalisme no deslliurarà mai als pobles de la tiranía centralista si no es anarquista.

»Y aquesta tendencia anàrquica regionalista es la que esborrarà tots els exclussivismes donant gran impuls a l'anarquisme mondial, orientantlo en el veritable cosmopolitisme natural y pràctic. Influeix ja d'una manera notable a Polonia; es revela y rebela en l'actual revolució contra l'autocracia de Russia; es manifesta ja a Macedonia, a Armenia; s'inicia a Hungría, a varies regions d'Italia, a Catalunya, y a tots els pobles aont el regionalisme s'agita com a Suecia y Noruega.

. . . . . .

»Hi ha *encara* dues maneres d'autonomía: la *política*, que es l'independencia dels Estats politics, y l'*individual*, que encara no es un fet y que, llògicament, es l'única autonomía, puig l'*altra* es ficticia, falsa, es l'Estat oprimint al poble; y el Dret Modern ha proclamat ben alt el principi de l'*Autonomia completa del individu*, no la de l'Estat.

»L'etimologia del nom ens explica 'l séu significat.

»AUTONOMÍA, com es sapigut, prové de les dues paraules gregues *autos* que vol dir PROPIA, y *nomos*, que significa LLEI. Per lo tant, el substantiu femení AUTONOMÍA equival a «llibertat de governarse per si mateix». Y *governarse per si mateix* implica la no existencia d'altres que governin; de lo contrari no hi ha tal *autonomía*.

. . . . . .

»Per axò 'l modern regionalisme tendeix a ser anàrquic y l'anarquisme regional, fugint d'exclussivismes y d'igualtats antinaturals. Y per axò bon nombre d'anarquistes estèm convensuts, com el grupo «Joventut» de Valencia, que «pera implantar o aproparnos a l'Anarquía hem de fugir de les uniformitats y nivellacions. Que cada un tinga son caràcter, sa modalitat artística, sa concepció de moral. La llibertat per damunt de tot. Y apoiantnos en lo que 's dóna naturalment, formant la gran agrupació d'associacions lliures, l'organisació anàrquica 's sostindrà. Quelcòm imposat, la pervertiría transformantla en una modalitat més tiránica».

. . . . . .

Al peu d'aquest article hi va una firma que no reproduím, per creure que no respòn al veritable nom del séu autor.

***

Responsabilitat de la gent de lleis. — La Memoria anyal de l'Unió Suissa pera la defensa dels crèdits, corresponent a l'exercici del 1904, conté un interessant punt de vista respecte a l'enunciat que capsa aquestes ratlles. Segons dita Memoria, una de les millors garantíes que 's podría oferir al públic contra 'ls plets mal posats desde 'l punt de vista del dret, y, per lo tant, contra les costes inútils que d'ells resulten pera profit dels llegistes, sería d'inscriure en el Còdic Civil la responsabilitat dels advocats y procuradors que haguessin donat un consell evidentment temerari a llurs clients. Y axò hauría d'ésser inscrit en el Còdic y no en la llei especial de procediment, perque no contenint aquesta l'enunciat dels drets, sinó tantsols la manera de ferlos valdre, no pot tenir la necessaria publicitat, per no sortir dels cercles professionals.

L'efecte pràctic immediat d'aquesta reforma seria de fer més prudents als advocats, els quals s'hi mirarien una mica abans d'embarcar llur client en un plet dubtós, si les séves conseqüencies poguessin recaure sobre llurs costelles. Ja no tindrien interès en presentar una demanda que no fos ab bona perspectiva de guanyarla. Y axò portaría la prompta desaparició dels picaplets, dels explotadors de la concupiscencia o la tossudería humana. Ben aviat no restarien sinó 'ls advocats rectes y capassos, els qui oferissin, per lo tant, les més fortes garanties materials. Els altres sols podrien treballar baix la direcció y la garantia dels primers.

Però l'aventatge principal d'aquesta responsabilitat no fóra la garantia obtinguda ab ella pels interessos particulars. La gran millora, el profit verament social de dita reforma, fóra 'l de posar d'acort l'interès d'advocats y procuradors ab l'interès públic. Avui son diametralment oposats. Com més les lleis son mal fetes, confoses, contradictories, més profit hi troben els professionals del dret. Essent irresponsables, els que no tenen un interès directe y positiu en que les lleis restin defectuoses, no 'n tenen cap tampoc pera que 's millorin.

Una vegada establerta la responsabilitat efectiva dels professionals, llur interès cambía, pera confondres ab el del públic que utilisa llurs serveis. Si un nou article del Còdic fes caure sobre d'ells y no sobre llur client la responsabilitat dels plets comensats contra dret y raó, els professionals devindrien totseguit els més ardents preconisadors de lleis coerents, clares y senzilles, dels cambis y les abolicions necessaries. Y com ells únicament estàn prou familiarisats ab les lleis pera poderse ocupar de manera continuada y profitosa de perfeccionarles, en molt poc temps s'obtindrien les millores que ara s'espaien anys y més anys y que moltes vegades resulten al cap d'avall ficticies.

***

El proxim Congrés postal y les reformes en progecte. — Desde l'últim Congrés postal Universal reunit a Washington el maig de 1897, s'han passat vuit anys sense que 's reunís de nou, en comptes de ferho cada cinc com prevé un article de la convenció internacional. Veient axò y comprenent que no 's pot dilatar més temps la discussió de les reformes postals indispensables, el Concell federal suís envià darrerament una comunicació al govern italià, qui es l'encarregat d'organisar a Roma 'l pròxim Congrés de l'Unió postal, pregantli que fixés la data aproximada de la séva reunió. Sembla que la convocatoria serà pera la pròxima tardor.

Entre les millores reconegudes necessaries en les relacions postals internacionals, bon nombre de Cambres de comers extrangeres han demanat a llurs respectius governs les que citèm a continuació:

Elevació fins a 20 grams del pes de les cartes senzilles y franqueig de les matexes a raó de 25 cèntims per cada 20 grams.

Paga de lo que manqui, sense cap mena de sobretalla, pera la correspondencia de franqueig insuficient.

Elevació fins a 500 grams del límit de pes pera les mostres sense valor.

Obligació pera tots els paisos de la Unió Postal d'acceptar els envíos contra reembols.

Introducció dels *mandats de poste* (lliurances de correus) en tots els paissos de l'Unió Postal.

Fixar el tant de giro internacional dels matexos a 25 cèntims per cada 50 francs.

Elevació fins a 5 kilograms pera tots els paisos de l'Unió, del límit de pes máximum dels paquets postals.

Unificar les disposicions referents a declaracions de Duanes pera 'ls paquets postals.

Admetre 'ls paquets postals contra reembols en tots els paisos de l'Unió.

Obligació pera les oficines destinatàries de tots els paisos, d'advertir a l'oficina d'expedició, dintre dels vuit díes després de l'arribada del paquet lo més tart, quan sigui impossible l'entrega del mateix al seu destinatari.

Fixar un terme d'entrega pera 'ls paquets postals, en tots els paisos que encara no 'l tenen establert.

Introducció de les lletres o lliurances postals de reembols en els paisos ont encara no existexen.

Admisió d'enviar ab valor declarat en tots els paisos de l'Unió.

Aquestes son les principals reformes que 's presentaràn al pròxim Congrés postal y qual importancia benefactora pera les relacions internacionals no es menester fer remarcar, perque ja resulta evident de la llur lectura.

***

Socialistes suecs. — Suecia y Noruega son dos Estats units per tenir un mateix Rei, un Concell superior mixte y agents diplomàtics comuns. Fora d'aquest enllàs, l'autonomía de cadascú es perfecta. Un y altre Estat tenen les séves Cambres, el séu exèrcit, la séva marina y els séus ministres.

Mes, no obstant d'axò, els noruecs senten al damunt séu l'hegemonía dels suecs, y la cort de Stokholm els pesa y deprimeix. Per aquest motiu es que continuament a Noruega 's reivindica representació diplomàtica propia, sinó 'l total desligament.

Però es el cas que setmanes endarrera se va reunir a Stokholm un important Congrés socialista dels suecs, y en ell s'acordà una moció declarant el dret dels noruecs a un govern tan independent com els hi plagui.

Aquest fet, que es el que motiva la present nota, fa pensar en Espanya, y en la diferenta manera com la sanc y el medi elaboren els pensaments dels homes d'aquí.

Si a Madrid se reunís un Congrés socialista y es suscités en ell la qüestió catalana, no hi ha 'l perill d'un acort en pro de l'autonomía de Catalunya, ni sisquera d'una *descentralización* mansoia. Lo menys que 's declararía al Nacionalisme fóra anti-humà y mitgeval, y no obstant d'aquest esperit espanyol genuí, tots els Estats d'Europa tenen a casa llur problemes nacionalistes, y per totes bandes per un ben entès avens s'abrassen la causa de la llibertat de l'home y la de la llibertat dels pobles.

J. M. y R.

*** **A Espanya la sanció de l'error de direcció comès en el sigle XVI y seguit durant els dos següents, s'ha produit sobre tot en el XIX. Però era inevitable: perquè no es un accident, era una necessitat. A la darrera guerra ab els Estats Units lo que ha faltat als espanyols no es cor, sinó cap, o siga una direcció inteligent, arsenals plens d'armes perfeccionades, barcos y canons d'últim model, un cos d'oficials de terra y mar en possessió del saber tècnic, que mai se desenrotlla sinó en un medi aont el treball es més considerat que 'l luxe, el poder o 'ls honors.**

A. DUMONT

CERTAMENS LITERARIS

LA BISBAL

L'organisa l'associació regionalista «L'Escut Emporità» pera 'l 16 d'agost, concedintse 'ls tres premis ordinaris de l'Englantina, Viola y Flor Natural y a més els següents extraordinaris:

Un obgecte artístic, ofrena del Marquès de Camps, al autor de la mellor poesía de tema lliure.

Un obgecte d'art que ofereix D. Bonaventura Sabater a la mellor poesía sobre el tema «Visca la instrucció, mori la guerra».

Un obgecte d'art ofert per D. Josep Torras Sampol, a la més inspirada poesía dedicada a algún dels aplecs de les rodalíes de La Bisbal.

Un obgecte artístic, ofrena de D. Bonaventura Carreras, al que mellor canti en vers les belleses de La Riereta, hermosa platja de la costa ampurdanesa.

Un obgecte de ceràmica bisbalenca, ofert per D. Marian Burgués al que descriga ab més acert el tema següent: «Suposant que el raquitisme moral y fisic que pateix el poble català siga degut a la falta d'instrucció y educació cívica, desenrotllar un plan o mètode pràctic pera les escoles de primera ensenyansa que contribuexi a guarirlo».

Un obgecte artístic que ofereix D. Manuel Ferràn al mellor treball en prosa sobre «Causes que han contribuit a que no hagi arrelat en La Bisbal l'industria tapera y medis indicats pera que dita industria s'hi establexi en gran escala».

Un obgecte d'art que ofereix D. Marian de Linares al millor «Quadret de costums de la gent del camp de l'Ampurdà».

Un obgecte d'art, ofrena de D. Xavier de Ferrer, a la mellor composició dedicada a historiar y enlairar la devoció d'aquesta vila a sa Excelsa Patrona la Mare de Deu de la Pietat.

Un obgecte d'art que ofereix D. Josep Iria a la composició en prosa que mellor honri la memoria del mestre del federalisme, En Francisco Pi y Margall.

Totes les composicions deuràn dirigirse al Secretari de la dita Associació «L'Escut Emporità», abans del día 15 de juliol propvinent.

Formen el Jurat: D. Ignasi Iglesias, *President;* D. E. Guanyabens, D. J. Pous y Pagès, D. Pompeu Crehuet, *Vocals;* y don Enric Paz y Marcallo, *Secretari*.

HOSTALRICH

Convoca aquest Certamen l'Ajuntament, deventse celebrar el 2 de juliol.

En ell se concedirà una Flor Natural, ofrena de l'Ajuntament, y a més els següents premis:

Un obgecte d'art, premi del Ajuntament d'Hostalrich, al autor de la mellor poesía històrica o patriòtica.

Un obgecte d'art, ofrena del Sr. Baró de Quadras, al autor de la mellor poesía de tema lliure.

Un exemplar de luxe de *La Familia dels Garrigas*, ofrena de D. J. Pin y Soler, al autor del mellor quadret en prosa.

Un obgecte d'art, premi ofert per don D. Pou y Lladó, al autor del treball en prosa que contingui més noticies sobre la historia d'Hostalrich.

Un obgecte d'art, premi ofert per D. Antoni Pujol, al autor de la mellor poesía de tema lliure.

Un obgecte d'art, ofrena de D. Joaquim Falgueras, al autor de la mellor pregaria en vers dirigida a Nostra Senyora del Socors.

Un exemplar del llibre *Sonets d'uns y altres*, luxosament enquadernat, de D. J. Pin y Soler, premi ofert pel Jurat calificador dels Jocs Florals d'Hostalrich de 1904, al autor del mellor aplec de sonets.

Un obgecte d'art, ofrena del Somatent de Hostalrich, a la mellor poesía que celebri algún fet glorios del somatent català.

Un obgecte d'art, premi ofert per la Sucursal de la Cambra Agrícola del Empordà a Hostalrich, al mellor treball en prosa sobre 'ls beneficis de la Agricultura.

Tots 'ls treballs hauràn d'ésser inèdits y escrits en català, devent ésser remesos a D. D. Pou y Lladó, Major, n.º 55, Hostalrich, abans del día 15 de juny.

Componen el Jurat els senyors D. Miquel Laporta, *President;* D. Arnau Martínez Serifià, D. Jaume Puiggermanal y Colomer, D. Domingo Pou y Lladó, D. Josep Pujol y Brull, D. Oriol Martorell, *Vocals*, y D. Joan Mercader y Vives, *Secretari*.

TARRASSA

Se celebrarà aquest Certamen el dia 2 de juliol, adjudicantse 'ls següents premis:

Primer. Premi d'una Flor Natural, que s'adjudicarà a la millor poesía catalana de tema lliure.

Segón. Premi del Sr. Governador civil de la provincia, D. Carles Gonzalez Rothwos. — Un obgecte d'art, a la més inspirada poesía que canti 'l caràcter actiu, treballador y emprenedor dels catalans.

Tercer. Premi de la Diputació provincial. — Un obgecte artístic (valor 150 ptes.) a la millor composició poètica que enlairi les glories de la antigua generalitat de Catalunya.

Quart. Premi del Ajuntament d'aquesta ciutat. — Un relotge d'or. Tema: «L'influencia que poden exercir els Municipis en la cultura dels ciutadans en les séves respectives localitats.»

El President de la Comissió de Instrucció pública, D. Lluis Salvans, ha ofert a dit tema un accésit de 100 pessetes en metàlic.

Quint. Premi de l'Alcalde de Tarrassa, D. Alfons M.ª Ubach. — Un obgecte d'art, a la més inspirada poesía catalana que millor canti les glories de Tarrassa

Sisè. Premi del Diputat a Corts, D. Alfons Sala. — Un obgecte artístic, a l'autor del millor treball que desenrotlli 'l següent tema: «Pervindre de l'ensenyansa industrial a Espanya considerantia baix el doble punt de vista social y nacional».

Setè. Premi del Diputat provincial, don Joan Barata. — Un obgecte d'art, a l'autor que ab més acert desenrotlli 'l tema: «El foment de l'agricultura com a base de la prosperitat de l'industria».

Vuitè. Premi del Diputat provincial, D. Jaume Brutau. — 300 pessetes en metàlic. Tema: «Ventatges y inconvenients que reporta als obrers en general y particularment als de l'industria llanera, el funcionament de la maquinaria moderna».

Novè. Premi del Diputat provincial, don Francisco Pí y Suñer. — Un obgecte artístic. Tema: «Caxes de pensió d'auxilis als obrers, per malaltíes, invalidès y vellesa. Llur funcionament y manera còm podrien implantarse y funcionar a Catalunya».

10. Premi del Diputat provincial, don Jaume Cruells. — Un obgecte artístic, al millor treball en prosa catalana sobre «Medis pràctics de sindicar profitosament la producció y venda de les manufactures de llana de Sabadell y Tarrassa».

11. Premi del senyor Alcalde de Barcelona, D. Gabriel Lluch y Anfruns. — Un premi de 150 pessetes en metàlic y un accéssit de 50 pessetes, a l'autor de la millor colecció de Biografíes dels industrials tarrassencs de tots els temps, que més han contribuit ab ses iniciatives al progrés fabril de la població.

12. Premi del «Institut industrial» de aquesta ciutat.—Consistent en una escrivanía de plata a qui millor desenrotlli 'l tema «Conveni d'exportar part de la producció llanera; medis pera lograr nous mercats, y ventatjes que reportarà a l'industria tarrassenca.

13. Premi de la Cambra de Comers de Tarrassa. — Un obgecte d'art, al següent tema: «Importancia del progectat ferrocarril de Tarrassa-Rubí-Papiol, considerat baix l'aspecte del enllàs de dues importants vies generals y del desenrotllo de la riquesa pública d'aquesta comarca.

14. Premi del Claustre de les Escoles Industrials de Tarrassa. — Un exemplar de cada una de les obres «Manuel du fondeur» per E. Molerat y «L'art du moleur» per A. Tesson, a la millor memoria sobre «Modelatge y fundició, que pugui servir pera la ensenyansa elemental en els tallers».

15. Premi del Círcol Egarenc. — Un obgecte artístic, al tema «Desenrotllo y progrés de l'industria terrassenca durant els deu últims anys».

16. Premi del Cassino del Comers. — 150 pessetes en metàlic, al qui millor desenrotlli aquest tema: «Virtuts y condicions necessaries pera l'avens y prosperitat d'un poble».

17. Premi de la «Agrupació Regionalista». — Un obgecte d'art, al mellor treball humorístic de tema lliure, en vers o prosa, escrit en català.

18. Premi de «Fraternitat Republicana». Un obgecte d'art, a la millor cartilla referent als devers y drets del individu en l'ordre social, deduits del estudi racional del home y de la societat, desenrotllat en forma senzilla, a propòsit per l'ensenyansa en les escoles elementals y ab mires a gravar intuitivament en la memoria del noi sos preceptes.

19. Premi de «Sports Egara». — Un obgecte d'art, sobre 'l següent tema: «El sport com a base del desenrotllo físic y intelectual y sa influencia en la civilisació moderna».

20. Premi del «Centre Mèdic». — Un obgecte artístic, al autor que millor escriga sobre 'l tema següent: «Missió humanitaria del metge dintre la societat.

21. Premi de la redacció de *La Comarca del Vallès*. — Consistent en la colecció completa de *La Comarca* y totes les obres històriques originals de son Director, luxosament encuadernades, al més inspirat romans històric sobre un fet o tradició de la comarca vallessana.

22. Premi de la redacció del periòdic *Egara*. — Un obgecte d'art, a l'autor del millor treball en prosa, que desenrotlli 'l tema: «Missió dels periòdics en la societat present».

23. Premi de la redacció de *La Sembra*. Una notable obra històrica catalana, a qui millor desenrotlli 'l tema: «Nomenclatura històrica dels carrers de Tarrassa».

24. Premi dels corresponsals de la prempsa residents a Tarrassa. — Una ploma d'or a l'autor de la millor poesía que ab més gracia satirisi als detractors de la prempsa.

Tots els treballs deuràn ésser remesos al Secretari del Jurat, (Topete. 1), abans del dia 23 del prop-vinent mes de juny, acompanyats de plec clos que contingui 'l nom de l'autor, y dugui en el sobrescrit el títol y lema de la respectiva composició.

Formen el Jurat D. Teodor Baró, President; Vispresident, D. Frederic Rahola; Vocals: D. Angel Alcalde y D. Josep Ventalló, y Secretari, D. Francesc Abad.

Tot passant

Els dies blancs de Romea

El crític teatral del Brusi *ha fet un balans de temporada.*

En ell, al ocuparse del teatre català, senyala com un dels fets notables que cal remarcar degudament la serie de funcions «que algunos han calificado de blancas por representarse en ellas solamente obras exentas de procacidades pornográficas y de tendencias malsanas».

¡Ja ho veuen! Segons sembla fins ara 'l Romea havia sigut un antre d'abominació, una escola de vici, de pornografia y satanisme. ¡Còm enganya 'l semblant de les coses! ¡Qui 'ns havia de dir que aquelles venerables parets, refugi aparent de lo més menestral de la nostra menestralia, hostatjaven una mena de pandemonium d'immoralitat y concupiscencia! ¡Qui 'ns havia de dir que sola l'aire bon jan de la majoria d'obres representades casualanament en aquell primitiu escenari, inefable delectació de botigueres sensibles, s'hi amagués, sornuda, la perversa magestat de l'eterna revolta, de l'Esperit del Mal en persona, ab tot el degut acompanyament de qua, banyes y sentor de sofre, que son les senyes personals, característiques, del Rei de les Tenebres, segons l'iconografia aceptada pels mansos d'esperit que llegexen el Diario de Barcelona.

Mes dexèm de banda la dolorosa sorpresa que causà aquest terrible descobriment en nostra ànima senzilla de bon menestral barceloni, adorador de les coses tradicionals, consagrades pels anys y la rutina, y anèm a l'enguniosa pregunta que 'l balans de temporada de l'esmentat crític feu brollar en la meva pensa y que m'ha torturat dies y dies.

¿Perquè, me deia, tot un crític d'un diari serio com vol ésser el Brusi *deurà trobar notable l'institució d'aquestes vetlles blanques? Y per més que rumiava no podia trobarhi resposta satisfactoria.*

No podia esser per la significació artística de les representacions; en elles s'han donat quasi exclusivament obres den Baró y ab axò n'hi ha prou pera formar concepte d'ella.

No 's podia creure, tampoc, que fos per l'assistencia a les metexes de un «público distinguido que antes no frecuentaba el teatro», *perqu èaquesta assistencia no significa un refors en els ingresos del teatre, qual refors permetés realsar l'institució pagant als artistes y autors com se merexen y posant les obres ab la deguda decencia: si la nostra rumbosa aristocracia ha honrat el teatre cata à ab la seva presencia, ho ha fet pagant la pesseta y vinticinc de reglament per entrada y butaca, com qualsevol senzill betes y fils de poc més o menos.*

¿Per qué serà, doncs, que 'l selecte y refinat crític del Brusi trobava notables les vetlles blanques del Romea?

En aquets duptes vaig determinar de assistir a una d'elles pera veure d'esbrinar el mot de l'enigma.

Arribo y me trobo ab el saló de descans ple de gent empolainada que rodava la sinia, presidida en un cap per aquell bust den Pitarra que té per pedestal un diccionari català, sens dupte per les moltes llibertats que en vida s'havia pres ab la llengua. Com notable no vaig saberhi descobrir res més sinó que la gent parlava en harmoniosa, *cosa que, si be extraordinaria en catalans que 's troben en el* sancta sanctorum *de l'art de la terra, no 'm va semblar prou senyalada pera justificar la remarca del crític, perquè de carrinclonerie per l'istil a tot arreu sen troben.*

Sona un timbre y entrem a la sala. La obra, com de costùm, era den Baró; y en justa correspondencia ab l'altesa de l'obra, els actors feien totes les pallassades imaginables. El públic, mentres tant, com si res passés, continuava la seva conversa en castellá en palcos y butaques.

Semblantme que tampoc allí trobaria la clau del secret, men anava desconsolat al carrer, quan un amic a qui vaig esplicar la meva torturadora perplexitat, topantlo en la porta, va treurem d'engunia.

— Tú ets una ànima senzilla que vius als llims de l'ignocencia, — me digué. — No té d'estranyarte que 'l crític del Brusi trobi notables els dies blancs. Que potser no sabs que aquestes vetlles manso-aristocràtiques han sigut organisades per En Baró; que aquest eminent autor dramàtic, convensut de que es la més grandiosa figura teatral de la nostra terra, no dexa representar en elles altres obres que les séves, pera depurar la cultura artística de les nostres classes directores; y que es també, no de pretensió sinó de fet, el que remena les cireres en el Diari de Barcelona?

Vaig fer un ¡ah! profon de desllluament y, tranquil, ioiós d'haverme tret de sobre l'enigma que 'm preocupava, vaig baxar escales del teatre avall admirat de l'independencia y serietat de certs crítics.

IGNOTUS

*** **L'humanitat es una energía eternament dirigida a un obgectiu que sense parar s'allunya. La fórmula que expressa el séu progrés, deu ser dinámica, no estàtica.**

La conciencia social, que tot ho mira baix el punt estàtic, o siga dels interessos immediats del grupu, es forsosament opressora y limitada; la conciencia individual, que en si matexa concentra les influencies intelectuals y morals que componen el dinamisme social que es desenrotlla de generació en generació, té davant d'ella ilimitats horitzons. Ella es la mare del Ideal, la llar de llum y de vida, el geni de lliberació y de salut.

Si baix el punt de vista estàtic, o siga «a un moment donat de la evolució», el medi imposa un límit inevitable a les activitats del individu, baix el punt de mira dinàmic, o siga de l'evolució y l'ascensió social, l'individu recobra els séus drets. Perque baix aquet darrer punt de mira, ell es el principi de les iniciatives, l'agent del progrés, el motor de l'historia.

G. PALANTE

MÚSICA

La *Compañia lírica internacional* segueix son camí indecís y contradictori, doncs si bé ha tingut el bon gust de posar en escena dues obres tan fines com *Filemon y Baucis* y *Diamileh*, la manera com ho ha fet destrueix tot propòsit artístic.

Lo mateix la suavitat y elegancia de forma que distingexen a l'obra den Gounod, que l'íntim sentiment que palpita en la den Bizet, exigexen una interpretació delicada y complerta, que sols se pot lograr per elements molt escullits y després de seriosos estudis.

En l'Eldorado manca tot axò. Si s'exceptúa algunes moments de la senyora Lopethegui, la bona voluntat de la senyora Palermi y l'intervenció del senyor Gual, tot lo demés es tan deficient y barroer que no sembla sinó que a propòsit ha cercat l'empresa lo més oposat que ha trobat ab el caràcter de les obres.

Y per si no n'hi hagués prou, els traductors castellans han fet quant es possible per malmètreles d'una manera llastimósa.

Tal vegada semblaràn durs aquests conceptes, mes el respecte que tenim a l'Art y als grans artistes, exigeix que diguem la veritat neta y complerta.

***

També aquesta setmana hem de cercar quelcòm seriós en el sí de les associacions de Barcelona. Y en aquest sentit res tan elogiable com la sessió que 'l senyor Lliurat donà en l'Orfeó Català, consagrada a l'obra den Schumann, lo qual feu en un estudi, part del qual tenim l'honor de reproduir en altre lloc, seguit de la demostració práctica de còm deuen ésser interpretades les inspiracions del gran romàntic.

Lo mateix el treball literari que 'l de piano demostraren el bon sentit y la cultura del senyor Lliurat, qui rebé del selecte y nombrós públic de l'Orfeó carinyoses mostres d'agraiment per sa profitosa llissó.

***

Y, finalment, tindriem de parlar de les escenes musicals compostes per l'Strauss, inspirantse en distints passatges del *Quixot* y que han sigut executades en la sessió ab que nostra Universitat ha solemnisat el ters centenari de l'immortal novela.

Però serèm francs: ab tot y conexer la transcripció pera piano y de tractarse d'una de les obres més clares del genial compositor alemany, el paraninf universitari té condicions acústiques tan dolentes y la execució 'ns arribà tan confosa, que no varem formar concepte cabal de l'obra y ens estimèm més consignar solzament el fet.

VERO

NOVES

LLIBRES REBUTS

Discursos de mossén Jascinto Verdaguer. — Un volúm de la «Biblioteca de Prosistes catalans», publicada per *L'Avenç*. Preu 2 pessetes.

Solitut, novela den Víctor Català. — Un volúm de més de trescentes planes, publicat pel periòdic *Joventut*. Preu 3 pessetes.

De totes dues obres ne parlarèm degudament ab la detenció que 's mereix la llur importancia.

J. POUS PAGÈS

EMPORDANESES

NOVELETES

3 PESSETES

La Corbatinera Moderna

de P. BASTIDA

7, Canuda, 7

Corbates
Camises
Colls
Mitjons
Elàstics
Tovalloles
Guants
Botonadures
Mocadors
Paraigues
Genres de Punt

7, Canuda, 7

MÉS BARATO QUE JO, NINGÚ

Borsa de Barcelona

Moviment de la setmana del día 5 al 11 de maig de 1905

Cambis, Efectes públics, Obligacions y Accions	Divendres	Dissabte	Dilluns	Dimars	Dimecres	Dijous
Cambi de Londres	33'13	32'16	33'23	33'25	33'24	32'65
Cambi de París	31'80	31'80	32'10	32'15	32'10	31'90
Deute Interior fi de més, 4 %	78'10	78'10	78'12	78'02	78'10	78'10
Id. Amortisable fi de més, 5 %	99'10	—	99'00	99'00	99'10	99'05
Emprestit Municipal 1891 y 1900, 5 %	—	—	100'00	100'50	100'50	100'50
Id. id. 1899, 4½ %	94'50	94'50	94'75	94'75	—	94'75
Oblig. Fer. N. Espanya A. a V. T., 5 %	103'85	103'85	103'85	103'85	104'00	104'00
Id. id. Minas S. Joan gar. Nord, 3 %	77'75	77'75	77'50	77'50	77'50	77'00
Id. id. T. B. y F., 2½ %	57'75	57'75	57'75	57'75	57'75	57'75
Id. id. Mad. Sar. y Ala. Serie A, 5 %	104'50	104'25	104'75	104'75	104'75	104'65
Id. id. Mad. Sar. y Ala. Serie B, 4½ %	100'65	100'50	100'75	100'75	100'75	100'75
Id. id. Mad. Sar. y Ala. Serie C, 4 %	92'75	92'65	92'65	92'75	92'65	92'75
Id. id. Mad. a Bar., Reus y Roda, 2½ %	55'75	55'85	55'75	55'75	55'75	55'75
Id. id. Alm., Val. y Tarr., adher. 3 %	75'50	75'50	75'50	75'50	75'50	75'00
Id. id. Med. Zam. Ore. Vi. 1880 a 1882.	49'75	49'75	49'65	49'50	49'25	49'00
Id. Canal d'Urgell	76'50	76'50	76'50	76'75	76'75	76'75
Accions Fer. Medina a Zam. Orense y Vigo	25'30	—	25'30	25'20	25'25	25'25
Id. id. Nord d'Espanya	48'00	48'20	48'10	47'70	47'70	47'80
Id. id. Madrid, Saragossa y Alacant.	78'50	78'70	78'50	78'00	78'40	78'40

Tots els mercats del món han sigut aquets darrers díes una mica traquetejats y s'han posat a veure venir ab motiu de la tivantors de relacions diplomàtiques entre el Japó y Fransa, per la gran condescendencia que aquesta ha tingut en els mars de la Indo-Xina ab la esquadra de l'Almirall rus, tivantor que ha tingut ressó en les cancilleríes de Anglaterra y dels Estats Units, y que per un moment va ésser fort amenassadora. Però sembla que Fransa, convensuda de que hi havía gran perill, ha amaniat en les séves concessions, y les Borses, que han vist el bon camí emprès, s'han reformat una mica y han perdut aquell aspecte de perill que per un moment les va sorpendre. Com nostra Borsa es intermitja, y per lo tant balla al so que li toquen, ha presentat el mateix aspecte de tots els mercats internacionals. Avui està ja tot tranquil.

Barcelona 11 de maig de 1905.

PASTILLES MORELLÓ — Obren per inhalació dels agents antissèptics y balsàmics que desprenen a mida que van disolventse en la boca. — Curen *refredats; tos, catarros, asma, bronquitis* y demés afeccions de l'aparell respiratori. — Indispensable als que han de cansar la veu y als qui llurs ocupacions els obliguen a sofrir cambis de temperatura. **Se vènen a casa tots els apotecaris.**

BOMBES Y CANONADES — Instalacions complertes y econòmiques — Carrer de Sant Pau, 105

"RENACIMIENTO LATINO"

REVISTA MENSUAL QUE'S PUBLICA A MADRID

Madera, 5 y 7

DIRECTORS: a Espanya, Francisco Villaespesa; a Portugal, Abel Botelho

SECRETARI DE REDACCIÓ: Josep Buylla

DIRECTOR ARTÍSTIC: Demetri Monteserin — ADMINISTRADOR: Sebastiá Ramalho Ortigão

SUMARI DEL PRIMER NÚMERO CORRESPONENT AL MES D'AVRIL

Trilogia del Evangelio de la vida: POMPEYO GENER. — *La Confesión de la Princesa Borghese:* PEDRO DE RÉPIDE. — *Gorki:* FELIPE TRIGO. — *Inscripção:* EUGENIO DE CASTRO. — *Escandalo:* ANTONIO DE ALBUQUERQUE. — *Nocturno:* FRANCISCO VILLAESPESA. — *Vida Española:* ISAAC MUÑOZ. — *Horas de vida:* JACINTO GRAU. — *O Encoberto:* ALFONSO LÓPES VIEIRA. — *Tambor y Gaita:* CLARÍN. — *Lord Chamberlain:* EUGENIO ORS. — *Antonio Nobre:* JUSTINO DE MONTALVAO. — *Soneto de trece versos:* RUBEN DARÍO. — *Del Vivir:* GABRIEL MIRÓ. — *Eterna historia:* ABEL BOTELHO. — *Meifrén:* JOSÉ FRANCÉS. — *Renacimiento:* ANTONIO MACHADO. — *Un alto en la vida errante:* PÉREZ DE AYALA Y ANTONIO DE HOYOS. — *Azorín y el humorismo:* LEÓN COCA. — *Hamlet y el Cuerpo de Sarah Bernhardt:* G. MARTÍNEZ SIERRA. — *A Doente:* HENRIQUE DE MENDONÇA. — *Renacimiento Latino:* R. CANSINOS. — *O Paradoxo do Comediante:* MARCELINO MESQUITA. — *Palabras de fuego:* SALVADOR RUEDA. — Nuestros Novelistas. *El Pensamiento Ajeno:* SILVERIO LANZA. — *Ensayos Filosóficos:* JOSÉ BUYLLA. — *Los cortesanos de lo infimo:* ALEJANDRO SAWA. — BIBLIOGRAFÍAS, *El porvenir Latino:* LEOPOLDO ALAS. — *Arias tristes y Jardines Lejanos:* MIGUEL A. RÓDENAS.

Baixrelleu: ENRIQUE MARÍN. — *Dibuxos:* MEIFRÉN. — R. CASAS. — SOTOMAYOR. — VILLODAS. — *Ilustracions:* RICARDO MARÍN. - PARRILLA. - MONTESERÍN. - *Ex-libris:* JUAN GRIS. - ECHEVARRÍA.

Gran Balneari propietat de la Societat Anónima

Vichy Català

Situat entre la estació y el poble de Caldes de Malavella (Girona). Distancia de Barcelona: En tren correu, 3 hores; en tren lleuger, 2 hores 35 minuts.

ESTABLIMENT DE PRIMER ORDRE: Temporada de 1.er de maig a 30 de octubre

Aigues hipetermals de temperatura 60° centígrades, alcalines bicarbonatades-sòdiques. Sens rival pera el **reumatisme**, la **diabetes** y afeccions del **estòmac, fetge, melsa.**

Aquestes aigues, de reputació universal, sols se venen ab ampolles, y les ampolles porten totes els distintius ab el nom de la **Societat Anònima del Vichy Català.** Cridèm l'atenció dels consumidors, y molt particularment dels malalts, pera que no's dexin sorpendre admetent com idèntiques a nostres aigues, altres de **artificials** que s'oferexen en aquest mercat ab noms de **fonts imaginaries** que sols son marques de fábrica y no **fonts d'origen.**

De venda en totes bandes - Administració: Rambla de les Flors, 18, entressol

ROBUSTINA DURAN Y ESPAÑA — **Eficacia inmediata** en Anemia, Neurastenia, Depressions nervioses, Clorosis, Debilitat, Atonía gástrica, Escrofulisme. — **Depòsits:** Farmacies de **Genové**, Rambla Centre, davant del Liceu, y de **Durán y España**, Valencia, 278, dreta Ensanxe, al peu del Passeig de Gracia

BALNEARI DE VALLFOGONA

Temporada oficial de 25 de juny a 15 de septembre

Taula rodona y restaurant. Bon *confort.* — Cotxes a l'arribada dels trens mixtes, en la estació de Tárrega, línia del Nort. A la de Sant Guim, de la matexa línia, hi ha carruatge cap a Santa Coloma y Vallfogona. — Adressament postal: Vallfogona de Riucorb, provincia de Tarragona.

CABANELLAS Y C.ª ★ BANCA ★ VALORS ★ CUPONS — Rambla del Centre, 9, y Arolas, 9

Rentada y bugada depressa de la roba blanca, sense foc, ab el Llexiu líquit "Estrella-Conejo"

Primera y única important fábrica en Espanya ★ Fundada en 1895

S. CASAMITJANA MENSA

CRISTINA, 13 - BARCELONA

Exigexis la meva firma y la marca **Conejo** en el — — — — precinte de cada ampolla — — — —

¡FORA PEL MOXÍ!

Els **POLVOS COSMETICS DE FRANCH** treuen en pocs minuts el pel de qualsevol part del cos, mata ses arrels y no torna a surtir. No irrita'l cutis. Aquest depilatori es utilissim a les senyores que tingen pel moxí (vello) a la cara y brassos, perque ab ell poden destruirlo.

Un pot: 2'50 pessetes. S'envia certificat per correu si per endavant se reben 3'50 pessetes en libransa de Giro mutuo o en sellos de correu.

FARMACIA BORRELL, Compte del Assalt (carrer Nou) 52 - Barcelona

ROTULS DE LUXO baratíssims, pera botigues de tota classe d'articles. Mostres a domicili **La Favorita**, Plassa del Pí, núm. 2

BIBLIOTECA POPULAR DE L'AVENÇ

VOLUMS PUBLICATS

1. — SANTIAGO RUSIÑOL: **D'aquí i d'allà.**
2. — LLEÓ TOLSTOI: **Contes** (primera serie). Traducció de J. Casas-Carbó.
3. — J. MASSÓ TORRENTS: **Croquis Pirenencs** (primera serie).
4. — SACHER MASOCH: **Historietes galizzianes.** Traducció de J. Casas-Carbó.
5. — FREDERIC MISTRAL: **Nerto**, poema. Traducció de Jacinto Verdaguer.
6. — JOSEP ALADERN: **La gent del llamp.**
7. — JACINTO VERDAGUER: **Viatges.**
8. — MOLIÈRE: **L'Avar**, comedia en cinc actes. Traducció de J. Roca Cupull.
9. — J. POUS PAGÈS: **Per la vida**, novela.
10. — DANT ALLIGHIERI: **La Vida Nova.** Traducció de Manuel de Montoliu.
11. — NARCÍS OLLER: **L'Escanya-pobres**, novela.
12. — CAMIL FLAMMARION: **Urania.** Traducció de Rafel Patxot y Jubert.
13. — MIQUEL S. OLIVER: **L'Hostal de la Bolla.**
14. — LLEÓ TOLSTOI: **Contes** (segona serie). Traducció de J. Casas-Carbó.
15. — A. BUSQUETS Y PUNSET: **Del Montseny.**
16. — J. MASSÓ TORRENTS: **Croquis Pirenencs** (segona serie).
17. — VÍCTOR CATALÀ: **Ombrivoles.**
18. — IVAN TURGUENEFF: **Ensaigs.** Traducció de Joan Rosselló.
19. — ENRIC IBSEN: **Joan Gabriel Borkman**, drama en quatre actes. Traducció de J. Roca Cupull.
20. — EMERSON: **La confiança en si mateix. L'Amistat.** Traducció de Cebrià Montoliu.
21. — GOETHE: **La Marguerideta** (escenes del *Faust*). Traducció de Joan Maragall.
22. — XAVIER DE MAISTRE: **Viatge al voltant de la meva cambra.** Traducció de Rafel Patxot y Jubert.
23. — PASCAL: **Pensaments.** Traducció de Manuel de Montoliu.
24. — GABRIEL ALOMAR: **Una vila que 's mor. Tot passant.**
25. — VALENTÍ ALMIRALL: **Articles literaris.**
26. — JACINTO VERDAGUER: **Excursions.**
27. — JOSEP M.ª FOLCH Y TORRES: **Laria**, novela. Primer premi en el Concurs de Noveles.
28. — FELIP PALMA: **Asprors de la vida.**
29. — EMILI LITTRÉ: **Positivisme.** Traducció d'Albert Aldrich.
30. — **Contes populars del Japó.** Traducció de J. Massó Torrents.
31. — JOAN ALCOVER: **Art y Literatura.**
32. — ENRIC DE FUENTES: **Tristors**, novela. Segon premi en el Concurs de Noveles.
33. — J. POUS PAGÈS: **L'endemà de bodes**, comedia en tres actes.
34. — JOAN ROSSELLÓ: **En Rupit**, novela.
35. — ENRIC IBSEN: **Espectres**, drama en tres actes. Traducció de P. Fabra y J. Casas-Carbó.
36. — LLUIS DOMENECH Y MONTANER: **Estudis polítics.**

CAPSES DE LUXO — **Pera casaments y batejos** ab 50 per 100 de economía — FÁBRICA Y DESPATX: **Carrer de Sant Pau, 38**

RELLOTGES ♦ LÀMPARES

MOBLES

A PLASSOS: SENSE FIADOR

ALEXANDRE DIRAT: SANT PAU, 52 Y 54, Y MENDIZÁBAL, 28

Tipografía «La Acadèmica», de Serra germans y Russell, Ronda Universitat, 6